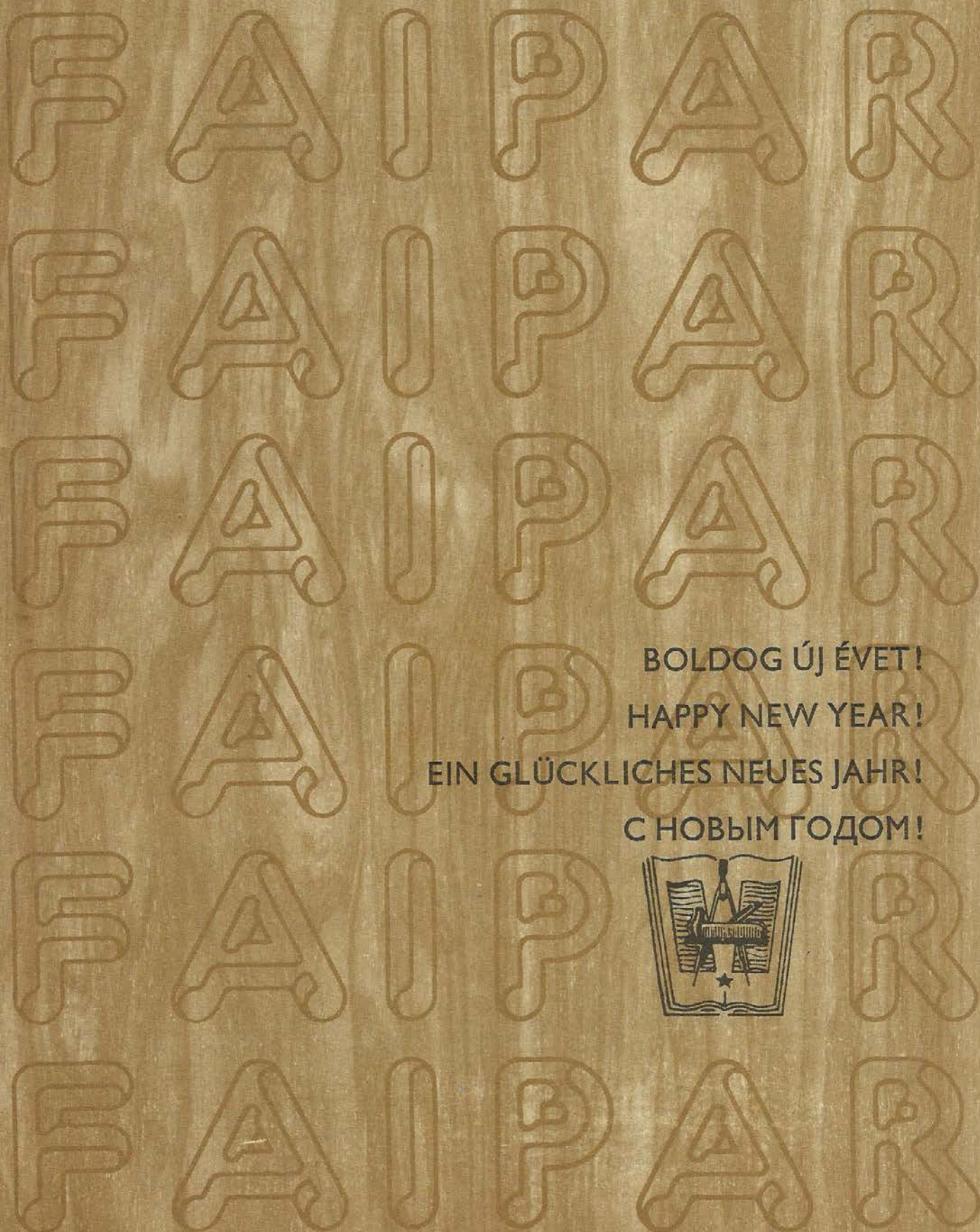

FAIPAR

23

A FAIPAR MŰSZAKI FOLYÓIRATA

XL. ÉVF. 1990/12

BOLDOG ÚJ ÉVET!

HAPPY NEW YEAR!

EIN GLÜCKLICHES NEUES JAHR!

С НОВЫМ ГОДОМ!

FAIPAR

1990. DECEMBER

A szerkesztésért felelős:
LELE DEZSÓ

Olvasószerkesztő:
SZENDROI CSABA

Szerkesztőbizottság:

dr. Bakay István,
Chronowski Ferenc,
Matlák Zoltán,
dr. Molnár Sándor,
dr. Petri László,
Pintér György,
dr. Szabó Dénes,
dr. Szabó Imre,
dr. Szabó Miklós,
Szalay Lajos,
dr. Tóth Sándor,
Vernes István,
dr. Winkler András.

A szerkesztőség címe:
1061 Budapest, Anker köz 1-3.
Telefon: 122-7861

Kiadja: a Delta Szaklapkiadó és Műszaki
Szolgáltató Leányvállalat,
1053 Budapest, Kossuth L. u. 17.
Telefon: 117-4793

Felelős kiadó:
F. NÁDOR MARA

Egri Nyomda
3301 Eger, Vincellériskola u. 3.
90 1120

Felelős vezető:
Kopka László igazgató

* * *

Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető
bármely hírlapkiadó postahivatalnál,
a hírlapkiadóknál, a Posta hírlap-
üzleteiben és a Hírlapelőfizetési és Lap-
ellátási Irodánál (HELIR), Budapest
XIII., Lehel u. 10/a. — 1900 — közvetle-
nül vagy postautalványon, valamint át-
utalással a HELIR 215-96 162 pénzforgal-
mi jelzőszámra. Az előfizetési díj egy
példány ára: 46,- Ft, félévre: 270,- Ft,
egy évre: 540,- Ft. Megjelenik havonta.
Külföldön terjeszti a Kultúra Könyv- és
Hírlap Külkereskedelmi Vállalat, 1389
Budapest, Pf. 149. és a Magyar Média,
1392 Budapest, Pf. 279. 86-253.

Hirdetések felvétele: A FAIPAR szer-
kesztőségében. 1061 Budapest, Anker köz
1-3. Telefon: 122-7861

Index: 25 281

HU ISSN 0014-6897

TARTALOM

Felhívás	353
<i>Dauner Márton: Az erdőgazdálkodás és az alapanyaggyártó faipar szakmai, szervezeti kapcsolatainak időszakos kéri- dései</i>	354
<i>Dr. Lett Béla: Hozzászólás</i>	357
<i>Dr. Várhelyi József: Hozzászólás</i>	363
<i>Hartmann Tibor: Hozzászólás</i>	366
<i>Matlák Zoltán: 1992. utáni évek feladataira való felkészülés a FAIPAR-ban</i>	368
<i>Dr. Tóth Sándor: OMÉK '90</i>	375
Külföldi lapszemle	378
MTESZ-hírek	379
Hazai lapszemle	379, 383
Tájékoztató a Faszervezet-építő szakmérnökképzésről	380
Egyesületi hírek	381
<i>Melléklet: Korszerű fagegmunkáló gépek 14. Teleszkóp-fő- orsós furnérhámozó gépek</i>	

A lapban megjelent cikkek szerzői:

Dauner Márton fősztályvezető (FM); *Ézsias Pálné* nyugd. belső-
építész (BUBIV); *Hartmann Tibor* mb. vezérigazgató (FÜRLEM-
HO); *Lele Dezső* fősztályvezető (MTV); *dr. Lett Béla* egyetemi
adjunktus (EFE); *Matlák Zoltán* igazgatóhelyettes (BME); *dr. Mol-
nár Sándor* tanszékvezető egyetemi docens (EFE); *dr. Szabó Dé-
nes* nyugd. tanszékvezető egyetemi tanár (EFE); *Szalay Lajos* osz-
tályvezető (FKI); *dr. Tóth Sándor* főszerkesztő (FM); *dr. Várhelyi
József* vezérigazgató (Zalai EFAG).

FAIPAR

FAIPARI TUDOMÁNYOS EGYESÜLET MINT A MTESZ TAGEGYESÜLETÉNEK LAPJA

Felhívás

Egyesületünk tagjaihoz, szerzőinkhez, olvasóinkhoz!

41. évfolyamába lép szaklapunk a FAIPAR. Az eddig csak emlegetett nehézségek 1991-től konkrét formában jelentkeznek.

Az előfizetési díjak mindössze 30—35%-ban fedezik a lap előállítási költségeit a többi hirdetésekkel, segítő-kész vállalatok hozzájárulásaiból és egyesületi költségvetésből teremtetjük elő.

Az újabb papír és nyomdai költségemelések azonban már lehetetlenné teszik ezeknek a terheknek átvállalását, ezért az egyesület vezetősége kénytelen volt változtatni a lap eddigi megjelenési gyakoriságán és az előfizetési díjakon.

1991-től kéthavonta jelenik meg a lap, — a páros hónapokban változatlan terjedelemben (32+4+4) oldal 56, — Ft/pld., 336, — Ft/év előfizetési díjjal.

Kérjük Egyesületünk tagjait, a lap olvasóit fogadják megértéssel kényszerintézkedésünket.

Reméljük továbbra is előfizetői maradnak lapunknak, sőt szeretnénk, ha újabb előfizetői is lennének a FAIPAR-nak, mivel az utóbbi időben némi csökkenés is mutatkozott az előfizetők táborában.

A lap szerkesztése változatlanul társadalmi munkában történik és teljes mértékben a szakma lelkes szerzőinek segítségével jelenhet meg. Ezért felhívásunk a régi és új szerzőinkhez is szól. Kérjük őket, hogy a csökkentett terjedelem figyelembevételével törekedjenek tömörebb cikkek megírására. Ugyanakkor az is a kérésünk, hogy az ipar és kereskedelem — összességében a szakma — minél szélesebb körből jelentkezzenek cikkeikkel. Szeretnénk, hogy ha a szűkebb lehetőség nem korlátozná, hogy széles körből adhassanak információkat, híreket eredményeinkről és gondjainkról. Szeretnénk ha nem csökkenne hanem inkább emelkedne a lap színvonala, érdekessége, olvasottsága, de ez elsősorban szerzőinktől függ. Jelenleg nem vagyunk abban a helyzetben, hogy főfoglalkozású újságíró(k)-val írassuk a cikkeket mert erre nincsenek meg az anyagi lehetőségeink.

Lehet, hogy később, esetleg más gazdasági konstrukcióban más típusú lapot is meg tudunk indítani, erről sok szó esik napjainkban, de még nem érett meg a helyzet a megvalósuláshoz.

Több oldalról felmerült az igénye annak, hogy a „tudományos” lap mellett legyen egy olcsóbb előállítású, nagyobb gyakorisággal megjelenő lap amelyik új információkat, kereskedelmi híreket, hirdetéseket, elfekvő készleteket, újabb rendeleteket, személyi híreket stb. tartalmaz.

Ez a gyors és naprakész információ megérné a szakmának, hogy anyagilag is betársuljon ebbe a vállalkozásba, mert az információérték és ez az érték többszörösen visszaadja a befektetett tőkét.

Ez a lap később még gazdaságos is lehet, sőt eredményeiből besegíthetne a tudományos kisebb példányszámú de színvonalasabb lap fenntartásához.

De ez még csak a jövő elképzelése. Most ezt az egyetlen szakfolyóiratot a 40 éves FAIPAR-t kell megmenteni a megszűntetéstől azzal, hogy továbbra is előfizetői, olvasói, szerzői és szerkesztői maradunk a lapnak.

Lele Dezső
felelős szerkesztő

Az erdőgazdálkodás és az alapanyaggyártó faipar szakmai, szervezeti kapcsolatainak időszerű kérdései

Dauner Márton

„Az erdőgazdálkodás és az alapanyaggyártó faipar szakmai, szervezeti kapcsolatainak időszerű kérdései” címmel szervezett szakmai ankétot 1990. szeptember 27-én a Faipari Tudományos Egyesület. A vitaindító előadást Dauner Márton, a Földművelésügyi Minisztérium Erdészeti és Faipari Főosztályának vezetője tartotta. Felkért hozzászólóként dr. Lett Béla, az Erdészeti és Faipari Egyetem mb. tanszékvezetője, dr. Várhelyi József, a Zalai Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság vezérigazgatója, Hartman Tibor, a Fűrész-, Lemez- és Hordóipari Vállalat mb. vezérigazgatója fejtették ki véleményüket. Jelen cikkben a vitaindító előadás anyagát közöljük, amelyben többek között a tulajdonviszonyok várható módosulása, a szabad vállalkozások, az erdőgazdálkodás hosszabb távú vagyongazdálkodás és a privatizálás, valamint a faanyag-hasznosítás, fafeldolgozás fejlesztésének főbb irányai szerepelnek kiemelten.

Köszönöm a Faipari Tudományos Egyesület vezetőinek, hogy egy ilyen nyilvános fórumon tájékoztatást adhatok „az erdőgazdálkodás és alapanyaggyártó faipar” időszerű kérdéseiről, különös tekintettel a szakmai és szervezeti kérdésekre.

Tájékoztatásomnak az kíván a célja lenni, hogy — meghatározza, hogy hol tart ma az ágazat, — megjelölje azokat a lényeges kérdéseket, szempontokat, amelyekkel makro- és mikroszinten, vállalati és főhatósági szinten foglalkozni szükséges, különösen, ami az ágazati program részletesebb kidolgozását illeti.

Az erdőgazdálkodás és elsődleges fafeldolgozás 1991—93. évi gazdasági programjának és a növekvő gazdasági-társadalmi igényeknek megfelelő erdőállomány-gazdálkodás feladatainak ellátásához, valamint a piaci szempontok alapján folytatott termelési és forgalmazási tevékenység hatékony elvégzéséhez kell igazodnia. Az elkövetkezendő években tovább növekedik a speciális természeti kincs, a bővítetten újrateremthető erdő és annak produktuma, a faanyag, valamint az erdőállomány közjóléti (üdülési, szociális stb.) és környezetvédelmi szolgáltatásai iránti gazdasági-társadalmi igény, elvárás.

Kötelességünk, hogy az eddigieknél fokozottabb figyelmet fordítsunk a fagazdaságra és ezen belül az erdőállomány-gazdálkodásra.

Mielőtt az ágazat speciális kérdéseinek áttekintésébe belekezdnenénk, szeretném röviden összefoglalni azokat a kiinduló pontokat, kérdéseket, feladatokat, amiket a programunk kidolgozásánál figyelembe kell venni.

Mint ismeretes, a különféle ágazatok, szakterületek pozícióját és így a hazai erdőgazdálkodás és a fafeldolgozás pozícióját és annak alakulását több általános és számos speciális tényező határozza meg. Ezek a következők:

1. A végbement és még folyamatban lévő politikai és gazdasági változások utat kívánnak nyitni a szabad tulajdonlásnak és a szabad vállalkozásnak.

Erre utal

- az alkotmány,
- a privatizációs tézisek,
- az előprivatizációs törvény,
- a különféle rehabilitációk,
- a termőföld rendezésére vonatkozó törvény,
- az új földtörvény,
- az új szövetkezési törvény,
- a Kormány új programja,
- az EGZISZTENCIÁLIS alap.

Ennek következtében a 90—95% állami tulajdonú részarányból 3—4 év alatt jelentős mértékű, akár 30—40%-ú állami tulajdonú részarányig szükséges a privatizációt végrehajtani. Mindez lehetőséget ad az összes gazdasági szereplő számára, hogy kisebb korlátozással bármilyen vagyontelephelyen érdekeltséget (tulajdont, bérletet, koncessziót) szerezzen, azt bővítése vagy abból kivonuljon.

2. A magas állami támogatással, világpiactól elszakított gazdasági szereplőkkel létező, akár közvetlen eszközökkel is irányított, zárt gazdaságból határozott világpiac és kibontakozó belpiac által befolyásolt nyitott gazdaságba szükséges átmenni.

3. Ennek következtében értelemszerűen elindult és kibontakozik egy *pozíciós küzdelem* az ágazatok, vállalatok és vállalkozók között a piacért, a vásárlóért, annak vásárlóerejéig és más-más pénzügyi erőforrásokért. Ennek érdekében átértelmezett marketing stratégiát, piacpolitikát, termeléspolitikát, műszaki fejlesztési szemléletet, foglalkoztatási és személyzeti politikát, pénzügyi és likviditási stratégiát kell kidolgozni. Hiszen a *szociális hálót* nem a vállalatok, vállalkozások, ágazatok mögé kívánják „kifizíteni”, hanem az az egyes ember szempontjait kívánja figyelembe venni.

A vállalati tevékenységet a piac egyértelmű hatásai, lehetőségei, a szerződési kötelezettség, a műszaki-fejlesztési kényszer, a pénzügyi-likviditási fegyelem határolja be egyértelműen, mégpedig úgy, hogy a háttérben legyen a korlátozott „szanalízis lehetőség” és a csődeljárás.

Ebben a változó gazdasági szituációban kell az erdőgazdálkodási alaptevékenységnek és a fafeldolgozásnak megtalálnia helyét és jövőjét.

Az erdőgazdálkodóról tudjuk, hogy az más ágazattól eltérő vagyoni és éppen ezért gazdálkodási kötelezettségekkel bír:

- az egyetlen megújítható természeti kincs (az erdő),
- több funkciót képes egymás mellett egyszerre betölteni, a fatermesztést, környezetvédelmet, üdülést, jóléti célokat;
- termelési ciklusa egy erdőállomány esetében 20—120 év közötti lehet, kiegyenlítettlen heterogén korosztályú nagy erdőtümbben lehet gazdálkodni;
- gazdasági, társadalmi, etikai követelmény, hogy tartamos gazdálkodást folytassunk benne, hisz „AZ ERDŐ A MŰLT ADOMÁNYA ÉS EGYBEN A JÖVŐ ÖRÖKSÉGE”.

Ez annyit jelent, hogy területben, életfátömegben és minőségben legalább ugyanazt tudjuk átadni utódainknak, mint amit örököltünk.

Feladatunk tehát kormányzati és vállalati szinten, hogy az erdő tartamos, szakszerű kezelését és különböző funkcióinak hasznosulását biztosítsuk. Ennek érdekében a rövid távú haszonérdekeltség helyett a *hosszú távú vagyongazdálkodásnak kell érvényesülnie az erdőgazdálkodásban.* (Közgazdasági nyelvben kifejezve: az erdőből kikerülő járadék minél magasabb mértékben ugyanott tőkésítésre, befektetésre kerüljön.) Nem mondhatunk le ugyanakkor a fahozam magas színvonalú hasznosításáról, s meg kell találni az erdővagyon-gazdálkodás és a hozadékhasznosítás nemzetgazdasági „optimumát”, más szóval kifejezve a telepítés, az erdő újratermelése, nevelése, valamint a lehetséges és indokolt fakitermelés összhangját.

Úgy ítéljük meg, hogy ebbe az alaptételbe elmentmondás mentesen épülhet bele az erdő környezetvédelmi és közjóléti funkciója. Ebből az összehangolt funkcióegyüttesből kiindulva végre megjelölhetünk egy kívánatos „erdővagyon jövőképet” is.

Ebben a szemléletben végzett erdővagyon-gazdálkodás adja meg a lehetőségét annak, hogy a hazai erdőállomány-szerkezet a további „torzulás” helyett a fokozatos, átgondolt vagyonfelhalmozás és javítás következtében fejlődhet egy kívánatos, a társadalom által elfogadott jövőbeni hazai erdőkép felé.

Az erdőgazdálkodásban ma rejlő belső szervezeti és gazdálkodási feszültségek a hosszú és rövid távú érdekek ütközésére vezethetők vissza. Az elmúlt négy évtized az erdészeti ágazatnak is sok kárt okozott, az ország erdőállományának túlnyomó részét a szakmának azonban sikerült megőriznie.

Az erdőterület mintegy félmillió hektárral nőtt és jelentősen növekedett az erdők élőfakészlete.

Megállapítható, hogy a jelzett pozitívumok elsősorban az üzemterveknek, gazdálkodást ellenőrző szakmai felügyeleteknek és az erdészeti gazdasági szabályozó rendszernek (Erdőfenntartási Alap, erdőtelepítési célcsoportos keret, tölgypusz-

tulás támogatási rendszer, feltáráshálózat, beruházási támogatási rendszer stb.) köszönhetőek.

Az erdőt és az erdészetet érő káros hatások a következőkben összegezhetők:

- tömeges fapusztulás;
- idős állományok természetes felújulásának elmaradása, kiritkulása, elfüvesedése, csúcscsáradása;
- nagy területű tarvágások kialakulása;
- természetes és ahhoz közelálló állományainak visszaszorulása;
- a jó minőségű erdők kitermelése és a rosszabb minőségű, sarjeredetű, sérült, beteg faállományok túltartása;
- az erdőfelújítás elhanyagolása, a felújítás fokozódó elmaradása, az erdősítések, fiatalosok állapotának leromlása;
- nem őshonos fafajok térhódítása.

Az okok, melyek végül mindezt eredményezték előttünk jól ismertek, közülük azonban néhányat kiemelve bizonyos mértékig az átalakítást is indokolják:

- az erdőgazdálkodás túlzott egyoldalú függősége a vadászattól és azon keresztül a politikától;
- a vagyongazdálkodás háttérbe szorulása a nyereségérdekeltség javára; ami aztán a sikerághozat minősítő jelzőjét sütötte rá az ágazatra;
- az általános „állami vagyon decentralizálás”, ami a vállalati tanács kezébe utalt számtalan korábbi döntést. Az erdő, mint nem nevesített vagyon esetében az erdőgazdaságok sokszor még kezelőjének sem érezték magukat, a tulajdonosi jogosítványok teljesen tisztázatlanok maradtak;
- tapasztalnunk kellett ugyanakkor azt is, hogy a természeti feltételek (klíma, levegő és csapadék) fokozatosan romlottak;
- összességében a közgazdasági környezet az erdőgazdálkodás számára is kedvezőtlenül alakult.

A felsorolt indokok, okok, eredmények, a gazdasági környezet változása, az ágazat elmozdulását objektív alapon indokolják. Az elmozdulás irányát a következő csoportosításban szándékozom röviden megvilágítani:

- erdészeti-politikai alapelvek;
- tulajdoni, kezelési viszonyok;
- az állami erdőgazdálkodás megújítása;
- fahasznosítás, műszaki fejlesztés, beruházás.

Erdészeti-politikai alapelvek

Az erdő-ökoszisztéma — az élő környezet pótolhatatlan eleme. Az intenzív környezethasználat, a racionális földhasznosítás és a természeti értékek megtartása objektíve indokolják, hogy az erdőgazdálkodásnak az erdővagyon fenntartására, növelésére és állapotának javítására kell törekednie. Az erdővel úgy kell gazdálkodnunk, hogy a nemzetgazdaság lehető legkisebb megterhelésével minél nagyobb értékű környezetvédelmi, üdülési szolgáltatáshoz és faanyaghoz juttassuk kortársainkat és utódainkat.

Ennek érdekében:

- az erdőt egységes egészként kell kezelni és értékelni;
- minden erdőben az erdőtörvény alapján erdőterv szerinti tartamos gazdálkodást kell folytatni, erdőfelügyeleti munka mellett;
- az erdőfenntartás speciális pénzügyi szabályozó rendszerét meg kell tartani és tovább kell fejleszteni;
- a nagyvadgazdálkodást erdei mellékhasználatnak kell tekinteni,
- az ország erdősültségét tovább kell növelni, az erdőtelepítést az államnak támogatni szükséges;
- az erdészetet továbbra is egységes nemzetgazdasági, környezetgazdálkodási ágként kell kezelni.

Tulajdon, kezelési viszonyok

Kiinduló *alapelv*, hogy az állami erdők továbbra is állami tulajdonban maradjanak. Amennyiben az erdőterület esetében és az 1947-es tulajdoni állapot szerinti rendezésből szükséges kiindulni, abban az esetben mintegy 250—300 ezer ha magán, községi, önkormányzati és közbirtokossági erdő tulajdonjogának rendelkezésére van elvi lehetőség. Ez az erdőterület maximum 16⁰/₁₀₀-át érintené.

Az erdők esetében elképzelhető tulajdonforma:

- állami erdőtulajdon;
- közösségi erdőtulajdon: közbirtokossági, szövetkezeti erdők;
- magántulajdonú erdők.

Tekintettel arra, hogy a termőföld tulajdonrendezése után az állami tulajdonú erdő továbbra sem lesz forgalomképes, a magántulajdon relatív részarányának növekedése elsősorban erdőtelepítéssel valósulhat meg.

Állami erdő- és fagazdálkodás megújítása

Az állami erdő- és fagazdálkodás megújításának kiinduló alapja az, hogy jelenleg az erdőgazdálkodási alaptervekenység más, elsősorban a ffeldolgozással, de a különböző szolgáltatásokkal együtt piacorientált szervezettel összevont vertikális integrációban valósul meg. Nagy hiba lenne azt mondani, hogy ez az elmúlt időszak zárt gazdaságirányítási rendszerében életképtelen forma volt. Azt azonban határozottan érzékelni kell, hogy a jelen közgazdasági és profitérdekeltségben végzendő tevékenység mindenképpen más belső ösztönzési, érdekeltségi, szervezeti és elszámolási rendszert feltételez. A kettő keveredése egy szervezetben a jövőben is torzulásokat hordoz magában. Amennyiben ugyanis a profitérdekeltségben végzett tevékenység rossz piaci szituációban van, a szervezet megindíthatja a tartalékok, vagyonok, akár az erdővagyon nem kívánatos felélését, az erdőjáradék tőkésítését más ágazatokban. Hasonló folyamatnak jelenleg is tanúi vagyunk, igaz nem erdő esetében, de a vállalatrészek eladásai, valamint vállalatrészek vegyesvállalatba adása ismert lépések vállalatunk esetében. Az előbbi állítást ez az elinduló folyamat mindenképpen igazolja. Na-

gyon sok vállalatunk az általánosságban érzékelhető pénzügyi és likvid nehézségekkel küszködik. Vállalatunkat jelenleg vagyoni, szervezeti és működési formájában a privatizálás, felszámolás tekintetében elsősorban a forgalomképtelen erdő miatt nem tudja a költségvetés kezelni privatizálás és támogatás tekintetében. Ugyanakkor jelenlegi szervezetében nem alkalmas külföldi működő tőke bevonására. A polgári közgazdasági értelemben vett rt. működési forma kialakítása úgy, hogy egész szervezetében társult működő tőke bevonására alkalmas legyen, nem vitelezhető ki. A szigorú és könyörtelen gazdasági környezet megköveteli a korszerű működési formák kialakítását. Mi lehet a megoldás?

Látni kell, hogy a mai erdőgazdasági vertikumokban potenciálisan benne van a vagyongazdálkodás szervezete és benne van vagy vannak profitorientált vállalkozásokban (rt., kft.) elvégezhető tevékenységek szervezete is. Több indoka is van annak, hogy a szervezeti, érdekeltségi, elszámolási és irányítási rendszerükben a különválásról gondolkodjunk:

- elindultak bizonyos reprivatizálási lépések vállalatunknál;
- a külföldi tőke által finanszírozható, vele társítható racionalizálható működési forma (rt., kft.) alakítható ki.

Arra azonban, hogy az előrelépést egyértelműen minden tekintetben (pénzügyi, likviditási, teherviselési, tehervállalási, finanszírozási, működési) meg tudjuk határozni, széles szakmai bázison kell döntésünket megalapozni. Ennek a kérdésnek a kidolgozására alakítottuk újjá a tárcánknál működő bizottságot, melynek az erdészeti politika, az erdő-törvény előkészítésén kívül ez a feladata.

Jelenleg folyamatban van a vállalati tanácsok újjáalakulása, valamint az igazgatók megerősítése, illetve meg nem választás esetén pályázati úton történő betöltése.

Tájékoztatóul közlöm, hogy előkészítés alatt van az erdőgazdaságok állami irányításba történő visszavétele. Ez azonban az erdőgazdálkodás új koncepciójának kidolgozásával, valamint a társasággá, vegyes vállalattá történő átalakulási és privatizálási folyamatokkal egyidőben lesz megvalósuló. Az állami irányításba történő visszavétel kezdeményezésének indoka egyben az is, hogy a privatizáció során szerzett állami bevételek egy része az erdőállomány-fejlesztésre legyen fordítható.

Faanyag-hasznosítás, műszaki fejlesztés, beruházás

Faanyag-forgalmazásunk helyzetét alapvetően a hazai termelés alakulása, a szovjet import hengeresfa és fűrészáru, valamint a hazai származású hengeresfa és sarangolt lombos erdei választékok értékesítési lehetőségeinek alakulása határozza meg alapvetően. A hazai termelés fokozatos csökkenésével kell számolnunk. Belépnek a gazdaságtalan és rontott erdők, melyből alapvetően alacsony érték-, iparifa-kihozatal várható.

A szovjet import csökkenésével egyidőben az elszámolási rend változásával kell számolnunk.

(Rubel — USD). Tudnunk kell, hogy faexportunk 50—60%-a tételben és értékben meghatározó mértékben erdei választékokból tevődik össze.

Forgalmazás és feldolgozás tekintetében egyoldalú export- és importfüggőségről kell beszélnünk.

Az import- és export-liberalizáció a fafeldolgozás tekintetében a nyitott gazdálkodási-forgalmazási működési formára ad lehetőséget. Ez azonban hatékony piacfeltárást, műszaki fejlesztést, társult tőkebevonást igényel, és tulajdonképpen ez alapozza meg az iparág fejlődésének lehetőségét.

A fűrésziparban a meglévő kapacitások korszerűsítése alapvető feladat úgy, hogy a hasznosító iparágak igényéhez igazítottan megvalósuljon:

- a faanyag-egyesítési, toldási technológiák további térhódítása;
- gyors termékváltást biztosító technikák szélesebb körű elterjedése;

— a jobb minőségű és magasabb készültségi fokú termékek növelése.

Mindez feltételezi a mikroelektronika és számítógép-vezérlés (CNC) kiterjedt alkalmazását.

További megoldást a lap, lemezipar koordinált fejlesztése, ugyanakkor a papíripar szempontjait és a hazai faalapanyag lehetőségeit együttesen figyelembe vevő cellulózipari fejlesztés adhat. Ez utóbbinak több nagyságrendű finanszírozási valamint tárcaegyeztetése megindult.

Az új energiakoncepció, a nyersanyagárak rohamos emelkedése felveti az energetikai faanyag előállításának lehetőségét, hőenergia és villamos energia előállítási termékpályán.

A röviden bemutatott fahasznosítási lehetőségek rugalmas vállalatok gyors reagálását igénylik, ami egyben egy-egy cég életbenmaradását is jelentheti.

Látni kell, hogy a mai erdő- és fagazdasági szervezetünk korszerűsítését ez is indokolja.

HOZZÁSZÓLÁSOK

Dr. Lett Béla

Az erdőgazdálkodás és az alapanyaggyártó faipar szakmai, szervezeti kapcsolatainak időszerű kérdéseire

Tisztelt Kollégák!

Megköszönöm a felkérést és a lehetőséget, hogy az engem sokat foglalkoztató kérdésről véleményem kifejtethetem (természetesen címszavakban).

Két évvel ezelőtt, mint szervezeti kérdésekkel foglalkozó kutató, érdeklődéssel olvastam a FA-IPAR 1988. szeptemberi számát. Abban elsősorban a faipar (bútoripar) szempontjából vizsgálták a helyzetet, és a megelőző termelési fázist, az „alapanyaggyártó faipart”.

Engedjenek meg egy megjegyzést ezzel, s a címmel kapcsolatban.

Az erdőgazdálkodásra (ezen belül is a fakitermelésre) épülő ipari tevékenységet továbbra is célszerű fafeldolgozásnak („elsődleges fafeldolgozásnak”) tekinteni, hisz ennek csak egyes termékei szolgálnak a továbbfeldolgozás, a faipar alapanyagául.

Az ágazatok (alágazatok) közötti szakmai kapcsolat nyilvánvaló. A felmerülő szakmai-ökonómiai problémákat viszont szervezeti beavatkozásokkal kísérelték meg feloldani, természetesen sikertelenül.

Kutatásaim a szervezetekre, kapcsolataikra irányultak, több irányú részletező megközelítéssel. A tizenhárom erdő- és fafeldolgozó gazdaság vertikálisának vizsgálata alapján néhány tömör (nem kibontott, s itt nem igazolható) megjegyzést teszek:

- Az új gazdasági mechanizmus bevezetése után (1970-ben) az erdőgazdálkodásban és az elsődleges fafeldolgozásban újszerű vállalati formát alakítottak ki, az erdő- és fafeldolgozó gazdaságokat (az EFAG-okat). Az EFAG-ok alapvetően egy közigazgatási egység (megye) állami erdőgazdaságainak és elsődleges faipari (fűrészipari) gyáregységeinek az összevonásával, igazgatási központok irányításával alakultak meg és működnek lényegében ma is.
 - A fakitermelés és a fűrészipar szervezeti összevonása döntően módosította az alapanyagforgalmi viszonyokat, de a vállalati vertikális integráció csak részleges volt, a másodlagos fafeldolgozást — faipart — alig érinti.
- A fűrészipari alapanyagtermelés és -feldolgozás vállalati vertikálisát forgalmi szemléletű tényezők értékeivel jellemzem (a vertikális összetett fogalom, ezért több tényező együttes vizsgálatát tartom indokoltnak):
- a forgalom elemeinek — az értékesítésnek (E), a vásárlásnak (V), ill. a belső forgalomnak, a feldolgozásnak (F), az arányát a termeléshez (T) viszonyítom ($E^0/0$, $V^0/0$, $F^0/0$), majd meghatározom;
 - a forgalomnagyságot ($N^0/0$): az értékesítés és a vásárlás összegének az arányát a termeléshez;
 - a forgalomarányosságot ($I^0/0$): az értékesítés és a vásárlás különbségének az arányát a forgalomnagysághoz;

Megnevezés	Termelés T E · m ³	Vásárlás V E · m ³	Értéke- sítés E E · m ³	Feldol- gozás F E · m ³	Vásárlás	Értéke- sítés	Feldol- gozás	Forga- lomnagyság	Forga- lomará- nyosság	Vertika- litás K	
					a termelés	százalékában		ság	nyosság		
					V %	E %	F %	N %	I %		
1975/76	összesen átlag	920,9	221,3	184,0	953,0	24,0 39,5	20,0 22,8	103,5 116,6	43,9 51,1	-9,1 80,5	2,36 4,31
1982/83	összesen átlag	957,7	188,8	221,4	944,6	19,7 31,1	23,1 29,1	98,6 103,7	42,7 53,2	8,0 59,2	2,31 3,15
1985/86	összesen átlag	965,2	223,9	239,4	934,5	23,2 32,4	24,8 30,6	96,8 101,1	48,0 57,6	3,3 50,0	2,02 2,99
1989	összesen átlag	1084,4	225,5	338,2	909,0	20,8 32,6	31,2 33,2	83,8 92,6	51,5 60,1	20,2 57,0	1,63 2,67

— a vertikálitási mutatót (K): a belső feldolgozás és a forgalomnagyság arányát.

A véletlenszerű elemek hatását két-két év átlagának a figyelembe vételével csökkentem.

Az évtizedes tendenciáról néhány megállapítás (1. táblázat):

- A vállalatcsoport fűrészipari alapanyag-termelése és -feldolgozása globálisan megegyezik, s a volumenadatok változása is csekély;
- A vállalatcsoport tagjainak értékesítési, illetve beszerzési többlete lemorzsolódik, a gazdaságok a kényszerű további forgalmi kiegyensúlyozás felé haladnak a körülményekre való racionális reagálásként (minél magasabb fafeldolgozással);
- A piac szerepének a növekedése, az autarkia csökkentése csak együttesen történhet, egyes gazdaságok forgalmi kezdeményezése kudarcra van ítélve;
- Az EFAG-ok helyzetét az 1970. évi alapítás körülményei determinálják, a gazdaságok érdemben módosítani is alig tudják a kialakításkor a főhatóság által meghatározott viszonyokat;
- A fatermesztés — a fakitermelés — a fafeldolgozás kapcsolatában a gazdasági tényezőknek kell nagyobb szerepet kapnia, a piac szervezze az integrációkat. Az összes alapanyag értékrendjének helyreállítása az alapanyagtermelő, illetve feldolgozó gazdasági egységek egységes, piaci típusú viszonyának a megteremtését igényli.

Az 1989. évi adatok újszerű jelenségekre utalnak, (melyek megerősítése vagy átmenetinek minősítése az 1990. évi folyamatok értékelésekor történhet meg):

- a szorító gazdasági helyzet (a rönk) termelés fokozására, a primer értékesítés növelésére készítette az EFAG-okat, miközben a fafeldolgozó kapacitások kihasználása tovább csökkent;
- az értékesítés kb. másfélszeresére növelésével, a fafeldolgozási arány mintegy 15%-os csökkenésével a vállalatcsoport zártsága lazott, a vertikális integráción rés nyílt.

Az 1986. és 1989. évi adatsorok (2. és 3. táblázat) összevetése nyújt tájékoztatást a változások jellegeről.

A forgalomnagysági EFAG-csoportok lényegesen nem változtak (egy-egy gazdaság került át az alacsony és a közepes forgalomnál). A vállalatcsoportok erősen differenciálódnak, a különbségek lényegesebbek. Az alacsony forgalmúak csoportjában a feldolgozási arány csökkenése és még inkább a forgalomarányossági mutató ugrásszerű növekedése az érdemleges fejlemény.

A forgalomarányossági csoportoknál, a mutató növekedésével a gazdaságok jelentős átsorolására került sor, az értékesítő típusúak száma megduplázódott (a forgalomarányossági mutató a kiegyensúlyozott gazdaságcsoportban is emelkedett).

A választékoknál (a dél-alföldi, ill. a nagykovácsi EFAG átlagostól eltérő, sajátos adatsorait mellőzve):

- a lemezipari rönk termelése, értékesítése kb. 50%-kal nőtt. A feldolgozási arány növekedése jelzi a vertikális integráció kiszélesedését, s a várható további növekedés a későbbiekben tovagyűrűző hatásokkal jár;
- a fűrészipari rönk forgalomarányossági mutatójának növekedése nagyon feltűnő jelenség (a vásárlás visszaesésével, az értékesítés emelkedésével, a saját feldolgozás csökkenésével);
- a feldolgozási fa, kivágás választéknál mérsékeltbb formációban hasonló forgalmi viszony-változások következtek be (forgalomarányossági növekedés, belső feldolgozás-csökkenés), s mindkét esetben mérséklődött a forgalomnagyság.

A fafajoknál (a Dél-alföldi EFAG sajátos adatsorának kiszűrésével) a rönkre vonatkozóan:

- a tölgnél a változásokban az általános rönkjellemzők érvényesülnek, alacsonyan maradó forgalomnagysággal (vásárláscsökkenéssel), a magas, saját feldolgozást csökkentő értékesítésnövekedéssel, emelkedő forgalomarányossági mutatóval;
- a forgalom a bükk fafajnál is stagnált, a belső feldolgozás csökkent, az értékesítés-vásárlás közötti differencia fokozódott;
- a nyár fafaj eddig is magas (vállalatcsoporton belüli intenzív) forgalma tovább nőtt, s sok eleme abszolút értelemben is (valószínűleg a fenyő forgalmi helyzet alakulásával is). A fafeldolgozási arány növelését a vásárlási arány megduplázódása tette lehetővé,

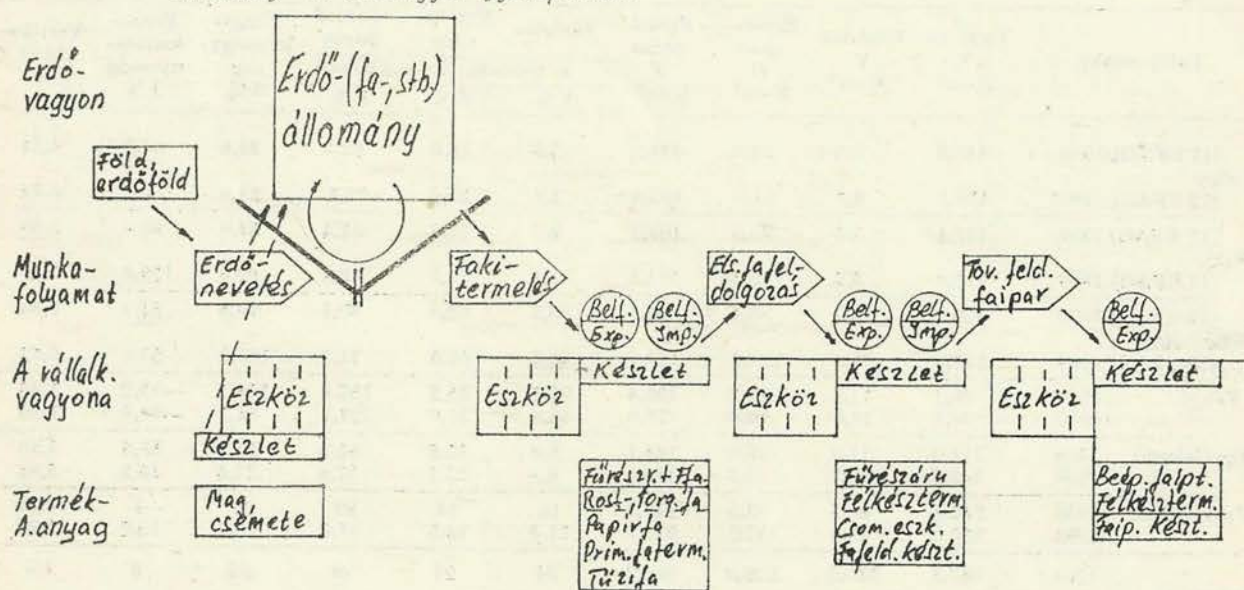
Megnevezés (1989)	Termelés T E · m ³	Vásárlás V E · m ³	Értéke- sítés E E · m ³	Feldol- gozás F E · m ³	Vásárlás		Értéke- sítés		Feldol- gozás		Vertika- litás K
					a termelés		százalékában		százalékában		
					V %	E %	E %	F %	N %	I %	
Forgalomnagyság szerint											
(7 EFAG) 1986	673,8	92,4	94,1	654,4	13,7	14,0	97,1	27,7	1,1	3,51	
Alacsony forgalmúak											
(7 EFAG) 1989	641,6	54,2	130,1	530,7	8,4	20,3	82,7	27,4	43,4	3,02	
(4 EFAG) 1986	201,3	25,6	108,3	117,9	12,7	53,8	58,6	59,4	76,4	1,09	
Közepes forgalmúak											
(4 EFAG) 1989	329,5	41,3	165,7	193,6	12,5	50,2	58,8	56,3	67,0	1,04	
(2 EFAG) 1986	90,1	105,9	36,8	162,2	117,5	40,8	180,0	186,7	-41,1	0,96	
Nagy forgalmúak											
(2 EFAG) 1989	113,3	130,1	42,4	184,5	114,8	37,4	162,8	141,6	-54,7	1,15	
Forgalomarányosság szerint											
(7 EFAG) 1986	613,9	101,3	103,5	595,7	16,5	16,9	97,0	33,4	1,2	2,90	
Kiegyensúlyozott forg.											
(4 EFAG) 1989	367,2	47,9	61,7	324,4	13,0	16,8	88,3	29,7	12,8	2,97	
(3 EFAG) 1986	222,6	10,2	97,7	134,9	4,6	43,9	60,6	38,5	102,1	1,57	
Értékesítők											
(6 EFAG) 1989	562,0	41,3	233,0	358,9	7,3	41,5	63,9	41,8	81,8	1,53	
(3 EFAG) 1986	128,7	112,4	38,0	203,9	87,3	29,5	158,4	109,1	-53,0	1,45	
Vásárlók											
(3 EFAG) 1989	155,2	136,4	43,5	225,5	87,9	28,0	145,3	107,5	-55,7	1,35	
Választékok szerint											
(12 EFAG) 1986	38,6	1,7	42,6	0,6	4	110	2	79	134	0,02	
Lemezipari rönk											
(12 EFAG) 1989	55,7	4,0	62,0	6,9	7	111	12	88	119	0,14	
(11 EFAG) 1986	630,1	110,0	154,5	590,2	18	25	98	42	17	2,35	
Fűrészipari rönk											
(11 EFAG) 1989	697,5	79,9	199,2	550,3	12	29	79	38	45	2,07	
Feldolgozási fa,											
Kivágás 1986	252,4	39,8	33,6	248,7	16	13	99	29	-8	3,39	
1989	260,0	29,0	37,2	212,9	11	14	82	25	12	3,22	

3. táblázat

Fafaj (rönk)	Termelés T E · m ³	Vásárlás V E · m ³	Értéke- sítés E E · m ³	Feldol- gozás F E · m ³	Vásárlás		Értéke- sítés		Feldol- gozás		Vertika- litás K
					a termelés		százalékában		százalékában		
					V %	E %	E %	F %	N %	I %	
(12 EFAG) 1986	145,2	9,2	24,0	136,0	6,3	16,5	93,7	21,6	47,2	4,34	
Tölgy											
(12 EFAG) 1989	150,1	6,5	31,0	109,9	4,3	20,6	73,2	21,8	74,8	3,36	
(12 EFAG) 1986	132,4	3,6	36,8	107,8	2,7	27,8	81,4	24,0	88,8	3,39	
Bükk											
(12 EFAG) 1989	151,0	2,2	46,4	111,5	1,4	30,7	73,8	22,6	129,6	3,27	
(12 EFAG) 1986	130,9	27,1	83,5	65,6	20,7	63,8	50,1	78,5	54,9	0,64	
Nyár (-fűz)											
(12 EFAG) 1989	197,8	79,6	128,4	147,7	40,2	64,9	74,7	103,6	23,8	0,72	
Fenyő											
1986	78,2	71,4	19,7	123,4	91,3	25,2	157,8	106,2	-62,2	1,49	
1989	60,3	27,6	12,6	77,0	45,8	20,9	127,7	64,2	-38,8	1,99	
Egyéb lomb											
1986	178,0	11,8	39,6	164,1	6,6	22,2	92,2	26,5	58,9	3,48	
1989	243,5	16,7	56,3	189,4	6,8	23,1	77,8	27,4	59,5	2,84	
Fafaj nélkül											
1986	252,4	39,8	33,6	248,6	16	13	99	29	-8	3,39	
1989	260,0	29,0	37,2	212,9	11,2	14,3	81,9	25,4	12,2	3,22	
Mindösszesen											
1986	987,5	240,5	270,0	966,1	24	27	98	52	6	1,9	
1989	1084,4	217,1	338,0	903,5	20,0	31,2	83,3	50,6	22,2	1,65	

Megnevezés (1989)	Termelés	Vásárlás	Értéke-	Feldol-	Vásárlás	Értéke-	Feldol-	Forga-	Forga-	Vertika-
	T E·m ³	V E·m ³	sítés E E·m ³	gozás F E·m ³	a termelés V %	sítés százalékában E %	gozás százalékában F %	lommagy- ság N %	lomará- nyosság I %	
Forgalomnagyság szerint										
EFAG-csoport										
I. Vértesi	41,9	6,3	1,1	41,0	14,9	2,6	98,0	14,9	-82,6	6,58
Zalai	137,7	0,7	38,4	101,9	0,5	27,9	74,0	17,9	153,1	4,13
Somogyi	164,5	17,2	18,4	132,6	10,5	11,2	80,6	21,7	0,5	3,71
	344,1			275,8						
Balatonfelvidéki	85,7	9,8	10,4	86,7	11,5	12,2	101,1	23,6	3,0	4,28
Ipolyvidéki	38,8	1,4	15,5	22,6	3,7	40,0	58,4	34,0	106,8	1,72
Borsodi	112,4	10,2	32,3	90,4	9,0	28,7	80,5	34,9	56,4	2,31
Mátra-Nyugat-bükki	60,6	8,6	14,0	55,5	14,2	23,1	91,5	36,7	24,3	2,49
	297,5			255,2						
Alacsony forgalmúak összesen	641,6	54,2	130,1	530,7	8,4	20,3	82,7	27,4	43,4	3,02
II. Mecseki	79,4	9,0	26,2	57,7	11,4	33,0	72,7	41,6	51,9	1,75
Felsőtisza	116,0	14,4	53,2	70,6	12,4	45,9	60,9	53,0	63,2	1,15
Kiskunsági	56,4	12,3	18,9	49,6	21,7	33,4	88,0	54,0	21,5	1,62
	251,8			177,9						
Kisalföldi	77,7	5,6	67,4	15,7	7,1	86,8	20,2	71,7	111,2	0,28
Közepes forgalmúak összesen	329,5	41,3	165,7	193,4	12,5	50,2	58,8	56,3	67,0	1,04
III. Nagykunsági	83,7	60,6	13,4	112,3	72,4	16,0	134,2	78,2	-72,1	1,72
Délalföldi	29,6	69,5	29,0	72,2	235,0	98,0	243,9	318,3	-43,0	0,77
Nagy forgalmúak összesen	113,3	130,1	42,4	184,5	114,8	37,4	162,8	141,6	-54,7	1,15
Forgalomarányosság szerint										
Kiegyensúlyozott forgalmúak	367,2	47,9	61,7	324,4	13,0	16,8	88,3	29,7	12,8	2,97
Somogyi, Balaton- felvidéki Kiskunsági, Mátra-Ny.-bükki Értékesítők	562,0	41,3	233,0	358,9	7,3	41,5	63,9	41,8	81,8	1,53
Mecseki, Borsodi Ipolyvidéki, Felsőtisza Kisalföldi, Zalai										
Vásárlók	155,2	136,4	43,5	225,6	87,9	28,0	145,3	107,5	-55,7	1,35
Délalföldi, Nagykunsági Vértesi										

Eredmény az erdővagyon gyarapodása.

1. ábra. Vertikalitás: a munkafolyamatok a többlétfordítás hatékonysága szerint kombinálhatók, eredmény a vállalkozás nyeresége

Választék Fafaj—EFAG-csoport (1989)	Termelés T E · m ³	Vásárlás V E · m ³	Értéke- sítés E E · m ³	F3ldol- gozás F E · m ³	Vásárlás		Értéke- sítés százalékában	Feldol- gozás F %	Forga- lomnag- ság N %	Forga- lomará- nyosság I %	Vertika- litás K
					a termelés V %	E %					
Lemezipari rönk											
Tölgy (E) (12)	11,0	0,8	11,9	0,9	7,5	107,9	7,7	86,1	116,6	0,09	
Bükk (E) (12)	35,7	0,4	37,8	3,6	1,0	105,9	9,6	63,7	164,7	0,15	
Nyár—Fűz (E) (12)	5,9	1,8	7,4	2,0	29,9	125,6	33,8	139,0	68,8	0,24	
Egyéb lomb (E) (12)	3,1	1,0	5,0	0,4	33,5	161,2	12,7	107,8	118,5	0,12	
Összesen 12 EFAG	55,7	4,0	62,0	6,9	7,2	111,4	12,3	87,6	118,9	0,14	
Délalföld	—	21,1	0,3	22,1							
Mindösszesen	55,7	25,1	62,3	29,0	45,1	112,0	52,0	149,6	44,7	0,35	
Fűrészipari rönk											
Tölgy (12)	139,0	5,6	19,1	109,0	4,1	13,7	78,4	16,4	58,4	4,78	
Bükk	115,3	2,5	8,7	108,5	2,1	7,5	94,1	8,8	61,4	10,69	
Nyár—Fűz	212,3	108,7	146,0	173,7	51,2	68,8	81,8	119,3	14,8	0,69	
vásárlók	61,5	82,3	37,6	104,5	133,8	61,2	170,0	188,0	—38,6	0,90	
kiegyensúlyozott + kiszármagok	26,8	10,6	10,7	29,1	39,5	39,7	108,2	79,2	0,0	1,37	
értékesítők	123,9	15,8	97,7	40,0	12,7	78,8	32,3	77,3	85,5	0,42	
Egyéb lomb	240,4	15,5	51,3	189,0	6,4	21,3	78,6	25,5	58,4	3,08	
Fenyő	60,3	27,6	12,6	77,0	45,8	20,9	127,7	64,2	—38,8	1,99	
vásárlók	16,2	27,1	3,5	42,7	167,6	21,9	263,9	155,3	—93,8	1,70	
egyéb	44,1	0,5	9,1	34,3	1,1	20,5	77,8	15,5	125,2	5,02	
Összesen 11 EFAG	697,5	79,9	199,2	550,3	11,5	28,6	78,9	38,1	44,9	2,07	
Délalföld, Nagykunság	71,3	83,7	39,3	111,4	117,4	55,2	156,3	166,8	—37,3	0,94	
Mindösszesen	768,8	163,6	238,5	661,7	21,3	31,0	86,1	51,8	18,7	1,66	
Feldolgozási fa, kivágás											
Feldolgozási fa	186,5	20,3	9,2	161,6	10,9	4,9	86,6	15,2	—39,5	5,70	
Kivágás	73,5	8,7	28,0	51,3	11,9	38,1	96,8	46,3	56,6	1,51	
Összesen 11 EFAG	218,0	10,0	34,5	168,1	4,6	15,8	77,1	18,7	59,9	4,12	
Délalföld, Nagykunság	42,0	19,0	2,7	44,8	45,2	6,4	106,7	42,8	—90,7	2,49	
Mindösszesen	260,0	29,0	37,2	212,9	11,2	14,3	81,9	25,4	12,2	3,22	
Mindösszesen	1084,4	217,1	338,0	903,5	20,0	31,2	83,3	50,6	22,1	1,65	
11 EFAG	971,2	93,3	295,7	752,2	9,6	30,5	74,7	37,1	56,3	2,01	
Délalföld, Nagykunság	113,3	123,3	42,3	178,4	109,3	37,4	157,5	137,2	—52,4	1,15	

s így a nyár fafajnál (kivéteklént) a forgalomarányossági mutató jelentősen csökkent, (de az értékesítési többlet abszolút értékben nem mérséklődött);

- a fenyő fafajt a nyárral szemben az általános csökkenés jellemzi; abszolút értékben a vásárlásnál (az importhoz jutás nehézségében) és ebből következően a fafeldolgozásnál;
- az egyéb lomb fafajcsoportba még tartoznak jelentősen eltérő vertikálitási jellemzőjűek (pl.: cser), de összességükben az általános mennyiségi növekedés a mutatószámoknál lényeges változással nem jár. A fafeldolgozás aránya itt is csökkent.

A további (4., 5. és 6. táblázatokban) az 1989. évi forgalmi viszonyok részletesebb bemutatása, szöveges értékelés nélkül történik meg.

A gazdaságok, a választékok és a fafajok vertikálitási jellemzőinek áttekintése után fontosnak ítélem meg a forgalmi szemlélet, a piac megítélés változtatási szükségességét.

Tisztelt Kollégák!

A szervezeti viszonyok módosításának egyik, most erősödő irányzata az erdőgazdálkodás és az elsődleges fafeldolgozás elhatárolásában látja a nehézségek feloldását (a korábbi fatermesztés-fahasznosítás szétválasztás elvetéseként), ez talán a mai napon is kifejezésre jut, kifejtésre kerül.

Nekem más a véleményem, a probléma gyökere talán máshol van. A munkafolyamatok összefüggését elég röviden vázolni, ez nem szervezeti kérdés, hisz a kapcsolódás értelemszerű. A munkafolyamatoknál jelzésszerűen a hozzájuk tartozó eszközökre, vagyonokra is utalok az *1. ábrával*.

A helyzetet a vállalati tevékenységi kör szélesítésén belül (a fatermesztéstől a továbbfeldolgozó faiparig)

- a kapcsolatok eltérő szorossága (a fakitermelés — elsődleges fafeldolgozás privilegizált kiemelése);
- az erdővagyongazdálkodás megoldatlansága jellemezte.

Megítélésem szerint ez a második önmagától, a faipar szervezeti leválasztásával nem szűnne meg.

A fatermesztési — fakitermelési — (stb.) tevékenység és az erdővagyongazdálkodás szétválasztását támogatom, hiszen a tevékenység jellege, illetékessége, érdekeltisége és időhorizontja lényegesen eltérő.

A vállalkozások vagyona, illetve az erdővagyongazdálkodás közötti különbséghez néhány megjegyzés.

A munkafolyamat vertikálitását jellemzi:

- közbenső termékek további megmunkálását végzik el a (termelő) fogyasztás megrendelésére, ellátására;
- az egyes elkülönülő munkafolyamatok differenciáltak, de egy (nagyobb) vállalkozás keretében tetszőlegesen integrálhatók, kombinálhatók;

Fafaj Választék—EFAG-cso- port (1989)	Termelés T E · m ³	Vásárlás V E · m ³	Értéke- sítés E E · m ³	Feldol- gozás F E · m ³	a termelés százalékában			Forga- lomnagy- ság N %	Forga- lomará- nyosság I %	Vertika- litás K
					Vásárlás	Értéke- sítés	Feldol- gozás			
					V %	E %	F %			
Tölgy										
Lemezipari rönk (12)	11,0	0,8	11,9	0,9	7,5	107,9	7,7	86,1	116,6	0,09
Fűrészipari rönk (12)	139,0	5,6	19,1	109,0	4,1	13,7	78,4	16,4	58,5	4,78
12 EFAG	150,1	6,5	31,0	109,9	4,3	20,6	73,2	21,8	74,8	3,36
Délalföld	1,4	9,0	1,0	10,5						
Összesen	151,5	15,5	32,0	120,4	10,2	21,1	79,4	30,3	36,0	2,62
Bükk										
Lemezipari rönk (12)	35,7	0,4	37,8	3,4	1,0	105,9	9,6	63,7	164,7	0,15
Fűrészipari rönk	115,3	2,5	8,6	108,5	2,1	7,5	94,1	8,8	61,4	10,69
12 EFAG	151,0	2,2	46,4	111,5	1,4	30,7	73,8	22,6	129,6	3,27
Délalföld	—	9,8	0,1	9,4						
Összesen	151,0	12,0	46,5	120,8	7,9	30,8	80,0	34,9	65,6	2,29
Nyár—Fűz										
Lemezipari rönk (12)	5,9	1,8	7,4	2,0	29,9	125,6	33,8	139,0	68,8	0,24
Fűrészipari rönk	212,3	108,7	146,0	173,7	51,2	68,8	81,8	119,3	14,8	0,69
12 EFAG	197,8	79,6	128,4	147,7	40,2	64,9	74,7	103,6	23,8	0,72
Délalföld	20,4	37,3	25,0	35,3	183,2	122,6	173,3			
Összesen	218,2	116,9	153,4	183,0	53,6	70,3	83,8	123,2	13,6	0,68
Egyéb lomb										
Lemezipari rönk	3,1	1,2	5,0	0,5	37,9	163,4	15,3	179,3	70,0	0,09
Fűrészipari rönk	240,4	15,5	51,3	189,0	6,4	21,3	78,6	25,5	58,4	3,08
Összesen	243,5	16,7	56,3	189,4	6,8	23,1	77,8	27,4	59,5	2,84
Fenyő										
Fűrészipari rönk										
vásárlók	16,2	27,1	3,5	42,7	167,6	21,9	263,9	155,3	-93,8	1,70
egyéb	44,1	0,5	9,1	34,3	1,1	20,5	77,8	15,5	125,2	5,02
Összesen	60,3	27,6	12,6	77,0	45,8	20,9	127,7	64,2	-38,8	1,99
Fafaj nélkül										
Feldolgozási fa	186,5	20,3	9,2	161,6	10,9	4,9	86,6	15,2	-39,5	5,70
Kivágás	73,5	8,7	28,0	51,3	11,9	38,1	96,8	46,3	56,6	1,51
11 EFAG	218,0	10,0	34,5	168,1	4,6	15,8	77,1	18,7	59,9	4,12
Délalföld, Nagykunság	42,0	19,0	2,7	44,8	45,2	6,4	106,7	42,8	-90,7	2,49
Összesen	260,0	29,0	37,2	212,9	11,2	14,3	81,9	25,4	12,2	3,22
Mindösszesen	1084,4	217,1	338,0	903,5	20,0	31,2	83,3	50,6	22,1	1,65
12 EFAG	1054,8	153,9	309,1	837,5	14,6	29,3	79,4	42,6	34,5	1,86
Délalföld	29,6	63,2	28,9	66,0	212,9	97,5	222,5	299,3	-38,6	0,74

VÁLLALKOZÓK		ERDŐVAGYON-KEZELŐ	
ESZKÖZ	FORRÁS	ESZKÖZ	FORRÁS
Fatermesztés	„Saját” forrás	Faállomány	„Saját” forrás
Fakitermelés	Alapítói vagyón	Vadállomány	Társ. örökség
Fafeldolgozás	Felhalm. vagyón	E. fennt. alap	Felh. vagyón
Egyéb	T. T. nyereség	Vagy. szolg.	T. I. Suff./def.
	„Idegen” forrás	Egyéb	„Idegen” forrás
Eszköz össz.	Forrás össz.	Eszköz össz.	Forrás össz.
		Természeti	
		Talaj	
		Immateriális	

2. ábra. Vállalkozók és erdővagyon-kezelők mérleg sémája

- a vállalkozás terjedelme a többletráfordítás hatékonysága, illetve a versenyszabályozás monopolkorlátozása szerint alakulhat;
- biztosítandó a piacrajutás, a termékhez hozzáférés lehetősége, azaz a késztermékek viszonylag széles körben értékesíthetők, az alapanyagok beszerezhetők.

A munkafolyamatra (munkafolyamat-csoportra) vállalkozók gazdasági érdekeltsége

- a vállalkozás nyereségére (az ebből fakadó vagyonszerzésre);
- a likviditásra, a rentabilitásra (eszköz-, tőkearányos nyereség), a jövedelmezőségre (árbevétel, forgalom arányos nyereség) irányul.

Az erdő-(fa)-álmány kezelő ezzel szemben sajátos termelési tényezőkkel (föld, erdőföld—erdő) gazdálkodik, amelynek (területi) monopóliumra érzékenysége magas. A tevékenységnél a gazdasági racionalitást a munkafolyamatra vállalkozók piaci léte biztosíthatja:

- az erdőnevelésnél (stb.) a fatermesztési költség;
- a fakitermelésnél (stb.) a lábon értékesített faárbevétel licitjével.

A gazdasági mérés az erdővagyon-értékben adekvát, a pénzügyi egyensúly követelményével.

A szervezeti kutatásaim melléktermékeként az erdőgazdálkodási szervezetstruktúra váltása — az erdővagyon-gazdálkodás szervezeti megalapozása témakörében javaslatot dolgoztam ki.

Az így is igen összetett kérdéskörnél a felvett erdővagyon-kezelő (államigazgatáshoz hasonló) szervezet részleteit természetesen mellőzöm, de azt EFAG vagy kincstári erdőgondnokság formában kevésbé megoldhatónak tartom (a nyereség és vagyon viszonylatában).

A munkafolyamatra vállalkozók tevékenységi körét, szervezeti formáját nem kell, nem szabad engedélyhez kötni. Ebben a struktúrában a címben szereplő erdőgazdálkodás (munkafolyamati tevékenységként értelmezve) és az alapanyaggyártó faipar szakmai, szervezeti kapcsolata véleményem szerint megnyugtatóan rendeződhet.

Még a vállalkozók és az erdővagyonkezelő mérlegsémáját villantanám fel, mert ezt szem előtt tartva a vállalkozások reáltevékenységét diszkrimináció nem fenyegetheti (2. ábra).

Tisztelt Kollégák!

Érdekes téma lenne még a gazdasági elszámolás helyzete, korszerűsítése, de ez külön megvitatást igényelne.

Köszönöm, hogy hozzászólásomat megtehettem.

A természetes és az érdektagoltságból származó véleményeltérések ellenére a nyilvános megvitatást tartom egyedül járható útnak.

„Az erdőgazdálkodás és az alapanyaggyártó faipar szakmai, szervezeti kapcsolatainak időszerű kérdései” c. előadáshoz

A rendszerváltás kapcsán új feltételek között kell dolgozni a vállalatoknak. A megváltozott körülmények arra ösztönzik őket, hogy újragondolják stratégiájukat.

Az Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaságoknál is szükség van erre. Két szempont alapján szeretném ezt az újragondolást bemutatni az EFAG-ok, illetve konkrétan a ZEFAG esetében.

1. Az erdők állapota

Az EFAG-ok kezelésében lévő erdők állapota — mind a gazdálkodás, mind az egyéb környezeti szempontokat figyelembe véve — nagyon fontos kérdés.

Mit tapasztalhatunk? (Csak a legfontosabbokról szólok.)

- Az erdők egészségi állapota romlott (T-pusztulás stb.). Ezt elsősorban külső körülményekben, tényezőkben, s nem az erdőgazdálkodás fogalmkörébe tartozó tevékenységekben kell keresni.
- Egyes gazdálkodóknál néha csorbát szenvedett az erdőterv szerinti gazdálkodás (többszermelés, ill. értékesebb állományok kitermelésének aránya nőtt);
- Erdőfelújítások elhúzódnása, elmaradása stb. Ezeknek okai összetettek.
- Környezeti ártalmak (levegő-, vízszennyeződés stb.) döntő része van az erdők egészségi állapot romlásában.
- Erdőfelújítások elhúzódnásában meghatározóak a vadkárok, ill. az aszály.

— Nem mindenhol volt meg az összhang az erdőtervezés, a gazdálkodás és az erdőfelügyelet között. (Ha valamelyik a másiknak a rovására nagyobb szerepet kapott, annak kedvezőtlen hatása érezhető volt.

Például a tervezés, felügyelet erősebb: a gazdálkodók véleménye nem nyert meghallgatást, erőltetett erdőátalakítások, nem kedvező fafajpolitika, az erdők állapota nem javult. Gazdálkodási érdekek túlhangsúlyozása esetleges többszermelések, értékesebb állományok kitermelése.

— Többen úgy ítélik meg, hogy az EFAG-ok szervezeti felépítése is közrejátszott abban, hogy az erdőgazdálkodásban az éves nyereség és exportérdekeltség miatt alkalmanként az erdőtervi gazdálkodástól eltértek. (A későbbiekben erről a témáról szeretnék többet is szólni.)

2. Tulajdonos kérdése

Minden állami vállalatnál felmerül ez a kérdés, így az EFAG-oknál is.

Úgy ítélem meg, hogy az erdők a jövőben is alapvetően állami tulajdonban kell, hogy maradjanak. Az erdőgazdaságok kezelésében lévő faipari üzemek, javítóbazisok stb. részleges, vagy teljes privatizációja számításba jöhet.

A fentiekén kívül sok mindenről kellene és lehetne még beszélni, azonban szorosan a megadott témához ragaszkodva ettől most el kell tekintem.

nünk. (Pl. Az erdők hármasköréből melyik a meghatározó, mit lehet és kell tenni a kedvezőtlen tendenciák megváltoztatása érdekében stb.)

Az Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaságok kialakulása, szerepük az elmúlt 20 évben

1970-ben az EFAG-ok létrejötte az 1968-as reform szellemének terméke. A piachoz való alkalmazkodás jegyében hozták őket létre. Ezt az intézkedést is — mint minden tevékenységet — az adott időszak körülményeit figyelembe véve kell értékelni.

Úgy ítélem meg, hogy a vertikális integráció az erdőgazdaságokra és a beintegrált faipari vállalatokra egyaránt összességében pozitív hatást gyakorolt.

- A fafeldolgozó üzemek alapanyag-ellátása biztonságosabbá vált (döntően saját termelésű anyagot dolgoztak fel).
- A fafeldolgozás révén kedvezőbben alakult a pénzforgalom (havi egyenletes ütemű árbevétel).
- Az erdőkből kitermelt faanyag elhelyezését megoldotta és hozzájárult ahhoz, hogy az erdőt kezelő erdészek egyenletesen, eredményes szakmai munkát feltételező gazdálkodást folytassanak.
- Jobban hasznosul a kitermelt fa, mint alapanyag (házi szabványok kialakítása miatt az iparifa-kihozatal).
- A faanyag-szállítás megszervezésében nagyobbak a lehetőségek a vertikális integrációk esetén.
- A faiparban szervezettebb tmk működött, ez visszahatott az erdőgazdálkodásra is.
- Az erdőgazdálkodás révén a mezőgazdasági adózás alapján adózott a vállalat. Ez egyes adónemeknél az iparinál kedvezőbb adózást tett lehetővé a faipari tevékenységre is!
- Korszerűsödtek, ill. új faipari üzemek épültek az EFAG-ok kötelékében.

Azt viszont el kell ismerni, hogy ebben a szervezeti felépítésben nagyobb a veszély az erdővel való gazdálkodás elhanyagolására, ill. az erdőt, mint alapanyagforrást tekintő szemlélet kialakulására. Ez azonban nem törvényszerű. Ahol az erdőtervezés, a gazdálkodás és a felügyelet pontosan betartja a szabályokat, egyik sem kerül előtérbe a másikkal szemben, ott ilyen eset nem fordul elő, ilyen szemlélet nem válik uralkodóvá.

Mi lehetne a megoldás?

Az erdővel kapcsolatos feladatokat egymástól jól elkülönült, azonos súllyal kezelt három szervezet végezze.

Erdőtervezés: állami pénzből finanszírozott, állami feladat legyen.

Az erdőtervek alapvetően a szorosan vett szakmai szempontok alapján készüljenek, felhasználva az elméleti kutatás és a gyakorlat legújabb eredményeit, tapasztalatait.

Erdőfelügyelet: kevesebb bürokráciával járó, lényegretörő módon ellenőrizze az erdővel való gazdálkodást. Ha kell keményen szankcionáljon.

Gazdálkodó: A megváltozott körülményekhez igazítva kell végeznie a munkát, alapvetően úgy, hogy az erdőtervi előírások betartására kerüljenek.

Ez a korábbi évekhez képest nem jelent kardinális szervezeti változást. Azt azonban el kell érni, hogy mind a három szervezet a jogositványai alapján az erdők érdekeit szolgálva együtt és nem egymás ellenére dolgozzon.

Milyennek látom az EFAG-ok jövőjét?

A körülmények, a feladatok változásával az EFAG-ok szervezete is változni fog. Az erdőgazdasági központok (erdőigazgatóságok) megmaradnának, de a feladatuk módosulni fog. Az erdészetek (gondnokságok) önállósága nő, a faipari üzemeknél, egységeknél várható a közeljövőben a legnagyobb változás.

Erdőgazdasági központ (Erdőigazgatóság)

Az itt folyó tevékenység két alapvető részre bontható: szolgáltatásra és szellemi koordináló irányító munkára. Ezek azonban szorosan kapcsolódnak egymáshoz, néhol át is fedik egymást.

Szolgáltatás:

Ezeket az erdészetek is el tudnák végezni, ha ezekhez a munkákhoz értő szakembereket felvesznek. Elképzelhető ezen tevékenységek egy részének más vállalatokkal történő elvégeztetése is.

Azonban a tapasztalatok azt mutatják, hogy a legolcsóbb megoldás, ha a vállalat központjában végzik el ezeket a feladatokat. (Pl.: a letenyei furnérüzem tervezése külső tervezőkkel 10 millió Ft-ba került volna, a beruházás bonyolításáért idegeneknek mintegy 12 millió Ft-ot kellett volna kifizetnünk. Mondanom sem kell, hogy ennek az összegnek a töredékéért megoldottuk házon belül. A zalaegerszegi SZÜV-től 1 szakember napi tevékenységéért 4000,— Ft-ot kérnek, plusz a gépkocsi használati díját. A központi kollégák lényegesen olcsóbban és gyorsabban elvégzik az ilyen természetű munkákat.)

A központ által elvégzett szolgáltatások közül párat megemlítettek:

- tervezések, hatósági kapcsolatok intézése,
 - beruházások bonyolítása,
 - igazgatási feladatok (kártérítések, területrendezés, jogi képviselés stb.),
 - pénzügyi, adózási feladatok, banki kapcsolatok,
 - számítástechnikai szolgáltatások (javítás, programkészítés stb.),
 - sztk-feladatok ellátása,
 - statisztikai jelentések elkészítése,
 - számviteli feladatok megoldása,
- Szellemi szakmai irányítás, koordinálás:
- export-import feladatok ellátása stb.
 - Erdőterv szerinti gazdálkodás biztosítása, az erdőművelési és fahasználati munkák összhangjának megteremtésével.
 - Fejlesztési elképzelések kimunkálása, új technológiák kidolgozása és elterjesztése.
 - Vállalati stratégia kidolgozása,
 - Kereskedelempolitika kialakítása, az értékesítésekkel koordináció,
 - Munkavédelmi, tűzrendészeti feladatok (előírások változásainak állandó figyelése, erdészetek figyelmének felhívása,

- Vadgazdálkodás összehangolása (vadásztatásban koordináció),
- Személyzeti feladatok koordinálása,
- Közgazdasági tevékenység (terv; bérgazdálkodás stb.),

Esetünkben ez azt jelenti, hogy kb. 2600 fős vállalatnál 1991-ben várhatóan 80 fő dolgozik a központban. Kb. 40—50 fő szolgáltató munkát végez, 30—40 fő pedig a szakmai irányítást, koordinálást látja el.

Természetes, hogy a feladatok változásával ez a létszám is változni fog (várhatóan tovább csökken).

Erdészetek (gondnokságok)

Nálunk 4—9 ezer ha területen gazdálkodnak. Önállóságukat tovább növeljük. Az erdészet éves tervét (termelési, bér, eredmény stb.) a termelési feladatok megoldását eddig is önállóan készítették el, ill. végezték.

1990-ben még — a piaci árhoz közeli — elszámoló áron adták át a faanyagot az üzeinknek.

1991-től várhatóan közvetlen piaci áron kerül sor a beszállításra, illetve idegenek felé történő értékesítésre.

Az *erdészkerületek* szerepe felértékelődik. Amíg kevés volt az erdész, az egyes erdészeteink szakosítással próbálkoztak a feladatok színvonalas elvégzésére. Most, hogy elegendő szakemberünk van, és természetesen az eddigi tapasztalatok is közrejátszanak abban, hogy egyre inkább visszaállítjuk a hagyományos kerületi rendszert.

Vállalkozások. Már jelenleg is szerepet kaptak az erdészeti munkában. Bár még nem mindig megbízható partnerek, vállalkozók.

A részarányuk várhatóan jelentősen megnő. (Pl.: fakitermelésnél, szállításnál stb.). A gépek, eszközök eladásával; bérbeadásával, a jogi segítség megadásával igyekszünk ezt elősegíteni elsősorban saját dolgozóink körében.

Az erdőgazdálkodásnál hol lépjen be a piac?

Lényeges és fontos kérdés. A fakitermelésnél, a szállításnál és a fafeldolgozásnál már mindenképpen indokolt.

Faipari üzemek, javítóbázisok

Itt komoly lehetőség van a privatizációra.

A következő megoldások kerülhetnek nálunk szóba.

Önálló vállalattá alakulás: Ha valamelyik üzemünk erre az útra kíván lépni, nem próbáljuk lebeszélni. (Megakadályozni nem is tudnánk!) Egyelőre ilyen szándékot nem tapasztaltunk.

Kisebbségi faipari üzeink *bérbeadása:* Elsősorban az évi 2—3 ezer m³ alapanyagot feldolgozó üzeinknél gondolkodunk ebben a megoldási formában (Pókaszeptek, Bak).

Meglévő termelő üzemünket apportként vinnénk be egy *vegyesvállalatba*. Csömödéri üzemünk esetében van ilyen elképzelésünk.

Ez az üzem 3—4 ezer m³ feldolgozási fából és 3—4 ezer m³ fűrészáruból állít elő bútortécet, parkettfrizt.

Tárgyalásaink előrehaladott állapotban vannak egy svéd céggel. A bevont tőkéből korszerűsíténnk az üzemet.

Ez a megoldás a nagykanizsai üzemünkénél is elképzelhető. (Érdeklődő itt is van!) Ez az üzem évi 25—30 ezer m³ alapanyagot dolgoz fel fűrészárunk és bútortécé, parkettfrizé stb.

A két legnagyobb üzemünk Lenti és Letenye esetében úgy gondolkodunk, hogy a *további fejlesztésekhez* vonjuk be az *idegen erőforrásokat*, elsősorban külföldi tőkét.

Érdeklődés e tekintetben is tapasztalható. Ez a variáció a nagykanizsai üzemünkénél is elfogadható lenne.

A lenti üzem tevékenysége mintegy évi 60—70 ezer m³ alapanyag elsődleges feldolgozása, jelentős gőzölő és szárító kapacitással rendelkezik. Termelünk itt kész parkettát és lambériát is.

Letenyei furnérüzemünk 1990-ben kezdett el üzemszerűen dolgozni. Kb. 400 milliós beruházást valósítottunk meg. Egy hámozó és egy késelő sor került beállításra. Évente 8—11 ezer m³ rönk hámozására, késelésére alkalmas ez az üzem.

A nagykanizsai javítóbázisunk *kft-vé* való átalakítása látszik célszerűnek.

A jól működő üzeinktől nem kívánunk teljesen megválni, ez nem lehet a célunk. Az Eszterházy erdőkre is épült fűrészüzem Lenti, de Ausztriában is gyakori, hogy az erdőbirtokosnak fűrészüzeme van. Azonban, ha a törvényi, rendeleti feltételek lehetővé teszik, 5—6 éven belül a fentiekben vázolt elképzeléseinket is megvalósíthatónak tartom.

HIRDESSEN A FAIPARBAN

Hirdetések leadhatók:

FAIPAR Szerkesztőségén

Budapest, VI., Anker köz 1—3. 1061

Tel.: 122-7861

142-7713

„Az erdőgazdálkodás és az alapanyaggyártó faipar szakmai, szervezeti kapcsolatainak időszerű kérdései” c. előadáshoz

Nekem, — aki a FÜRLEMHO-nál dolgozom, egy olyan faipari vállalatnál, amely 1970-ben kívül rekedt az összevonáson —, lehet, hogy nem egészen mérvadó a véleményem az erdőgazdálkodás és az alapanyaggyártó faipar szakmai, szervezeti kapcsolatainak kérdéseiről.

Mondom ezt azért, mert a FÜRLEMHO kapcsolata az erdő- és fafeldolgozó gazdaságokkal, — a személyes jó kapcsolatokon túl —, vevő- és eladó kapcsolatból áll. Így a belső összefüggéseket egy kívülállónak igen nehéz jól megítélni. Mégis remélem, hogy hozzászólásommal hozzá tudok járulni az ankét sikeréhez.

Kedves Kollégák!

A húsz évvel ezelőtti helyzetre való visszatekintéssel kezdeném hozzászólásomat.

Sok érv szólott annak idején az összevonás mellett, de sok ellene is. A fa komplex hasznosításának elmélete mellett. Az ellenérvek közül — sok egyebek mellett —, a legerősebb érv az volt, hogy kényszerrel hozták létre az EFAG-okat.

Az erdészetek és a faipari üzemek 1970. I. 1-jei összevonása után, a mesterségesen létrehozott erdő- és fafeldolgozó gazdaságokban én úgy tudom, hogy kezdetben az egyesítés a faipar fekete korszakát jelentette.

A gazdaságok vezetésével alig akadt faipari, vagy faipari vénával rendelkező szakember. A legtöbb helyen a megtört „szegény rokon” szerepe jutott az elsődleges faiparnak.

Nem, hogy fejlesztések nem történtek, de a szinttartó beruházások is elmaradtak.

A leromlott faipari üzemek nem voltak vonzóak a faipari és erdőmérnökök számára sem. Csökkent a jó szakemberek száma.

Az erdő- és fafeldolgozó gazdaságokban a faiparral szemben támasztott fenntartások a '70-es évek közepétől az államilag támogatott fűrészipari rekonstrukciós program beindításával kezdtek megváltozni. Ez és a közgazdasági szemlélet erősödése ráirányította a figyelmet az ipari tevékenység fontosságára. Megindult az ipar fejlesztése.

Egyre több faipari szakember nevelődött ki és tanulta meg a szakmát, és került nemcsak az üzemekbe, hanem a gazdaságok vezetésébe is.

Ez a változás jótékonyan hatott a faipar megítélésére. A legtöbb helyen a helyére került a faipar. Állami támogatások nélkül is tovább folytatódott a fűrészüzemek fejlesztése és új üzemek épültek.

Én úgy tapasztaltam, hogy egyes szélsőséges eseteket kivéve, a megfelelő egyensúly kialakult.

Nem hiszek abban, hogy az erdőgazdaságokon belül működő ipar, vagy iparfejlesztés csak a tartalmas erdőgazdálkodás rovására valósítható meg.

Lehet, hogy egy új faipari üzem beindítása, vagy egy régi rekonstrukciója átmenetileg pénzt

von el az erdőgazdálkodástól, de ha az jól előkészített és gazdaságilag megalapozott, akkor ki kell hogy termelje a ráfordításokat.

Az erdők „kirablása” pedig egy jól működő erdőfelügyelési rendszer mellett nem szólhat a különválasztás mellett.

Nekem az a véleményem, hogy nem az a kérdés, együtt, vagy külön, vagy mekkora legyen egy erdőgazdaság nagysága, hanem az, hogy hol, hogyan tudják azt jól működtetni, illetve milyen formához és üzemnagysághoz vannak meg inkább a tárgyi és személyi feltételek.

Amíg nincsenek meg a feltételek egy átalakuláshoz, addig nem szabad azt meglépni.

Csak zárójelben jegyzem meg, hogy véleményem szerint az ország érdeke azt kívánja, hogy alapvetően az erdők egyben és állami tulajdonban maradjanak. Az optimális üzemnagyság kérdését pedig szakmai indokoknak kell alapvetően eldönteni.

Kedves Kollégák!

Rendszerváltás időszakában élünk. Ezek az átalakulások előbb, vagy utóbb, kisebb, vagy nagyobb mértékben érinteni fogják a vertikumon belül az erdőgazdálkodás és elsődleges faipar kapcsolatát is.

A törvényadta keretek mellett, tekintettel az erdőgazdálkodási előírásokra, a környezetvédelemre, és a realitásokra, a lehetőségeknek kell dönteni abban, hogy egy adott ipari üzem leváljon-e az erdőgazdaságról, vagy nem.

Erőszakoltan szétválasztani az ipari üzemeket az erdőgazdaságtól nem lenne szerencsés.

Ugyanolyan vita és hosszú évekre szóló törés lenne egy erőszakolt szétválasztás is, mint az összevonás volt annakidején.

Én úgy gondolom, a legcélszerűbb az lenne, ha az erdő- és fafeldolgozó gazdaságok a potenciálisan szóbajöhető egységeket bevonva, a saját és külső lehetőségeiket mérlegelve, ha előnyösnek ítélik a szétválás, maguk kezdeményeznék azt.

Talán az lenne a legszerencsésebb, ha olyan új átalakulási formák rt.-k, vagy kft.-k stb. jöhetnének létre, ahol az iparvállalat érdeklődése a részvényeken keresztül a bevitt tőke arányában megmaradna.

— Így a korábrinál egy sokkal lazább kapcsolat mégis fennmaradna az erdőgazdaság és faipar között.

— Megmaradna anyagi érdeklődése az erdőgazdaságnak a faiparban.

— A befektetett pénz visszaáramoltatása is biztosítható lenne.

— A faipari üzemek nagyobb önállóságot, nagyobb mozgásteret kapnának és feltehetően jobban gazdálkodnának.

— Valós piaci helyzetben dolgozhatnának, ill. méretetnének meg.

MŰÉPTEKV

MŰSZAKI FEJLESZTŐ ÉPÍTÉSTERVEZŐ IPARI
ÉS SZOLGÁLTATÓ KISSZÖVETKEZET

Szárítóberendezések szállítását vállaljuk rövid határidővel, követő szabályozású automatikával, konvekciós üzemmódban, bármely nagyságban.

Megrendelő kivitelezésében történő megvalósításhoz terveket biztosítunk, az automatika szállításával együtt.

Régi szárítóberendezések átalakítását vállaljuk automatikus vezérlésűre.

Fanedvességmérő kéziműszer univerzális és kompenzációs változatban kapható.

Kompletten vállaljuk por-, forgácsel szívás és levegőbepótlás tervezését és szállítását automatikus tisztítású tömlőszűrő berendezéssel együtt.

Kazánházi, építészeti és elektromos tervezésben tudunk ezenkívül szolgálatokra lenni.

MŰÉPTEKV

MŰÉPTEKV Kísszövetkezet

Budapest, Fejér Lipót u. 65. II. 16. 1119

Telefon: 165-8299.

1992. utáni évek feladataira való felkészülés a faiparban

Matlák Zoltán

Az Európai Gazdasági Közösség 1992. december 31-én ki fogja mondani az Egységes Európa létrehozását, ami első lépésben az EGK-n belüli vámok eltörlését, a teljesen szabad áru, tőke, munkaerő, információ áramlását, egységes minőségi és más követelmények megvalósítását jelenti.

Ez az Egységes Európa a tagállamaira is, de különösen a kívülállók részére hatalmas kihívást jelent. A szinte kikényszerített általános fejlesztések közül is kiemelkedik a termékek és szolgáltatások minőségének fejlesztése, a minőségügyi rendszerek, a minőség tanúsításának fontossága.

A Szerző a jelenlegi helyzetet, az ISO 9000-es szabványok által fémjelzett követelményeket, a termékefelelőség fogalmát kísérli meg összefoglalni, és az ezekkel kapcsolatos tennivalókat felvázolni.

A politikusok által már az unalomig emlegetett „európai házba” való belépésünknek, illetve befo-gadtatásunknak a politikai megfelelésünk mellett nagyon sok hétköznapi feltétele van. Ezek közül messze kiemelkedő jelentőségű a termékek igényelt minőségi színvonalának megvalósítása.

A FAIPAR hasábjain néhányan évek óta igye-keztünk bizonygatni a minőség fontosságát, különböző elméleti és gyakorlati módszerek közre-adásával szerettük volna a minőségügyi feladatok megoldását segíteni. Annak ellenére, hogy bizonyos jelek mutatkoznak a kedvező irányba történő elmozdulásra (példa erre az idei BNV-n bemutatott bútorok és ajtók, ablakok egy része) és ma már kevesen vannak, akik szavakban nem érte-nének egyet a minőségjavítás szükségességével, sajnálattal kell megállapítanunk, hogy eddig érdemben nagyon kevés történt.

Ez az ipar egészére — beleértve az ipar kormányzati vezetését — is igaz, de különösen igaz a bútorigarra és -kereskedelemre. A kisvállalkozók rugalmasságuk következtében bizonyos előnyre tettek szert, a vevők igényét látszólag kielégítik, ugyanakkor — tisztelet a kivételnek — a termé-keik alapvető tulajdonságait, az érvényes szabványokat és tanúsítási kötelezettségeiket nem ismerik, egy-egy vonatkozásban magas árfekvésű bú-toraik a minimális követelményeknek sem felelnek meg. Ez utóbbira egy példa, egy kisiparos magas igényességi fokozatba sorolható étkezőgarnitúrá-jánál az étkezőasztal felületkezelését nitrolakkal oldotta meg. Arra a kérdésünkre, hogy mi törté-nik, ha a használó felborít egy poharat az aszta-lon? A válasz az volt, hogy az Ó baja. A jövő-ben ez elsősorban nem a vevő baja lesz!

A kormányzat a minőségügyet, a korszerű termék és technológia fejlesztéseket nem támogatja eléggé. Úgy gondolják, hogy a piac és a privatizáció mindent megold. Pedig ez nem igaz! Az amúgy is kevés tőkét senki sem fekteti be költséges és kétséges megtérülésű alaputatásokba, új eljárások, technológiák kidolgozásába, a piac is csak hosszabb távon honorálja az új témák létrehozásának költségeit.

A fejlett országokban mindenütt támogatják vagy teljes egészében finanszírozzák az alapvető-

en új dolgok létrehozását. Ez logikus is, ezek általában nem egy cég érdekeit, hanem közérdeket, vagy környezetvédelmet szolgálnak. Pl. az ólommentes benzint mi másért lenne olcsóbb a többinél a nyugati országokban?

A minőségügy közügy, a fejlett Európához való felzárkózásunk nélkülözhetetlen feltétele, ezért a minőség fejlesztését, új korszerű gyártmányok és eljárások kifejlesztését adókedvezményrel és más eszközökkel az államnak támogatnia kell.

A piac, a privatizáció és az állami támogatás csak egyik oldala (a lehetősége) a minőség megjavításának, az a vállalatok dolgozóinak akarata, szaktudása, alkotó képessége és a helyes célokra orientálása nélkül nem fog megvalósulni.

A helyes célok kiválasztása nagyon fontos feladat. Ehhez két dologra feltétlenül szükség van. Tudnunk kell, hogy mi a követelmény és, hogy mire vagyunk képesek. Sajnos a magyar vállalatok jelentős része egyiket sem tudja, vagy ami még rosszabb, nem jól tudja. A Controll Minőségfejlesztő Tanácsadó Iroda ez év tavaszán széles körű országos kutatást végzett „Minőségügyi helyzetkép” címmel [1]. A felmérés eredményei több mint elgondolkoztatóak. Az írásban megkérdezetteknek csak 6%-a ismerte részletesebben az EGK 1992. december 31. utáni minőségügyi követelményeit, 76%-a nem is hallott róla. A válaszadók 33%-a az első vezető, 29%-a felső vezető, 30%-a egyéb vezető volt. Ezek után már az is meglepő, hogy a kisvállalkozók 3%-a hallott a témáról.

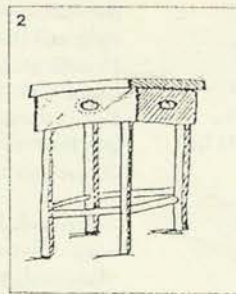
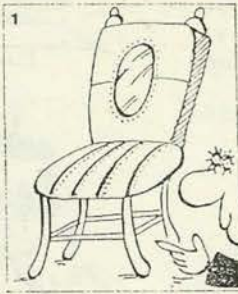
A bútorigari vállalatok vonatkozásában ilyen konkrét adataink nincsenek, meggyőződésem azonban, hogy optimizmus lenne azt állítani, hogy ennél jobb a helyzet. Sok bútorigari vállalatnál a termékre vonatkozó magyar szabványokat nem ismerik, vagy nem helyesen alkalmazzák. Az ISO 9000 szabványsorozat, illetve magyar megfelelőinek mélyebb ismeretéről vagy korszerű marketing munkáról ezek alapján nem is nagyon beszélhetünk.

A bútorigari vállalatok vezetői általában elismerik, hogy a termékeik minőségét javítani kellene, de a megvalósítást anyagminőségi, létszámihiány és más objektív okokra hivatkozva egyenlőre nem látják megoldhatónak. Általában azt hi-

Amit a vevő eredetileg akart

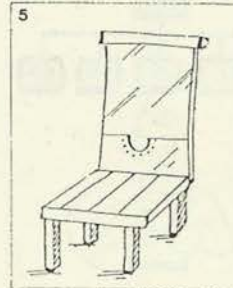
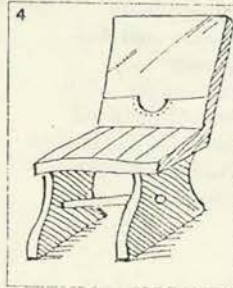
A piackutatók leírták

A kereskedők megrendelték

A tervezők megtervezték

A gyártók elkészítették

1. ábra. A karikaturista így látja a minőséget a jelenlegi piactól piaci munkában

szik, hogy ha a végátvételt meg tudnák erősíteni termékeik minősége lényegesen javulna. Az új bútorok kifejlesztésénél a gyárthatóságból és a gazdaságosságból indulnak ki, hogy mit kíván a vevő azzal igazán senki nem törődik. Az előzőek miatt szinte jóindulatúnak tűnik az a karikatúra-sorozat, amivel egy hasonló tárgyú cikket [2] illusztráltak (1. ábra). Az export bútorokat — kevés kivételtől eltekintve — külön csoportok, hozott minták alapján gyártják. Ez a vállalatokon belüli kettős (hármás) minőségi követelmény-rendszert hoz létre, ami egymagában is vitatható kérdés, de az a tény, hogy „ami nem úgy sikerül jó lesz belföldre” a kiválasztott elit dolgozók minőségi munkáját is fellazítja.

Az 1992. után az EGK piacán való megfelelésnek, de ettől függetlenül is a gazdasági felemelkedésünk legfontosabb feltétele a termékeink minőségének európai szintre emelése.

A feladat megoldásához információkat kell beszerezni. A legfontosabb kérdések:

- Milyen feltételeknek kell megfelelnünk?
- Milyen körülmények között?
- Milyen eszközök és módszerek állnak rendelkezésre?
- Hogyan és mennyi idő alatt?

Az alapvető követelményeket az ISO 9000—9004 sz. szabványok (magyar megfelelői az MI 18990—18994. sz. műszaki irányelvek) tartalmazzák. Ezek beszerezhetők, megismerhetők azonban az előírások német alapossággal az ottani viszonyok figyelembevételével készültek, ezért nem árt értelmezésükkor, a gyakorlati feladatok kijelöléséhez és végrehajtásához minőségügyi szakértő szervezetet vagy személyt igénybe venni.

Az előzőek figyelembevételével a követelmény-rendszerből néhány, véleményem szerint fontos és érdekes témát emelnék ki.

A termékkel szemben követelmény, hogy feleljen meg:

- a szabványoknak,
- a használatra való alkalmasságnak,
- a vevő nyilvánvaló igényeinek,
- a vevő látens igényeinek.

Ezek a követelmények természetesnek tűnnek, de a vevő igényeinek feltárása, azok közül a gazdaságosan kielégíthető rész kiválasztása (nem kell minden igényt kielégíteni) alapos marketing munkát igényel.

A termékkel és szolgáltatásokkal a vevő bizalmát meg kell nyerni, annak megbízhatóságot és biztonságot kell sugallnia. Itt eljutottunk két fontos fogalomhoz a megbízhatósághoz és a termék-felelősséghez.

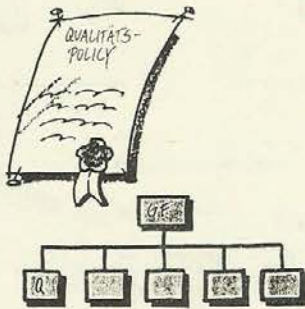
A megbízhatóság a fejlett országok piacain a legfontosabb tényező. Itt természetesen nemcsak arról van szó, hogy az első kinyitás után nem eshet le egy szekrényajtó, vagy nem lehet szemét az ágyneműtartóban, hanem, hogy a bútor az elvárt ideig maradéktalanul teljesítse funkcióit (az esztétika is funkció). A legfejlettebb iparágakban (elektronika, autó) a meghibásodások, valószínűségeit millió darabra vetítik. Például a fontosabb alkatrészek beszállítóinál kikötött ppm \leq 20 azt jelenti, hogy egymillió alkatrész közül maximum 20 db lehet hibás. A bútorigarban nem ilyen szigorú az előírás, de az semmi esetre sem tűrhető el, — ami jelenleg nálunk mindennapos —, hogy egy adott üzletben megvizsgált 6 db íróasztal közül háromnak nem működött a központi fiókjárja.

Mit ISO 9002 sprechen Sie und IKEA dieselbe Sprache

Es folgt unsere Auslegung der wichtigsten Teile von ISO 9002. Den vollständigen Text finden Sie in der Anlage. Die Ziffern (z.B. 4.1) verweisen auf den entsprechenden Punkt in der ISO 9002.

4.1 Managementaufgaben

Verantwortung für das Vorhandensein einer bestimmten Organisation, Festlegung von Verantwortlichkeit und Befugnis sowie einer Qualitätspolitik. Die Geschäftsleitung hat eine für das Qualitätssystem zuständige Person zu ernennen.

4.2 Qualitätssicherungssystem

Vorhandensein eines Qualitätssystems von ausreichendem Umfang und die Benutzung desselben im Unternehmen.

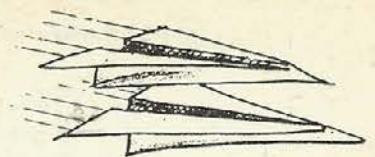

4.3 Vertragsprüfung

Keine Order werden angenommen oder Verträge abgeschlossen ohne klare Festlegung von Anforderungen und Verpflichtungen (nicht in 9003).

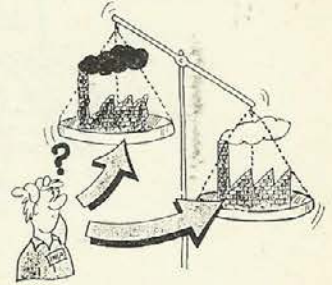

4.4 Dokumentation
Vorhandensein einer bestimmten Zuständigkeit zur Zulassung, Archivierung und Distribution von Dokumenten. Vorhandensein von Routinen zur Handhabung von ungültigen Dokumenten und Änderungen.

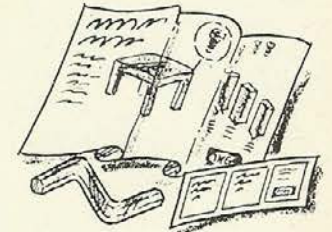
4.5 Beschaffung

Verantwortung für die Wahl geeigneter Lieferanten und die Erfüllung der Anforderungen, die an bezogene Güter gestellt werden (nicht in 9003).

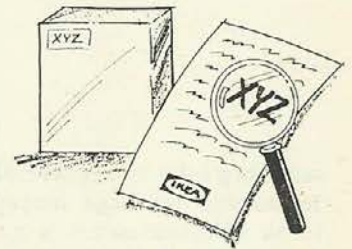
4.6 Beigestellte Produkte vom Auftraggeber

Hantierung von beigestelltem Material auf solche Weise, daß es nicht beschädigt wird oder verloren geht.

4.7 Kennzeichnung und Rückverfolgbarkeit

Komponenten, Teile oder Produkte müssen identifizierbar und auffindbar sein (nicht in 9003).

2. ábra. Az IKEA Áruház minőséggel kapcsolatos kiadványában az ISO 9002 alapján a minősítés és a minőségügyi kézikönyv szerepének ábrázolása

A nyugati bútorkereskedők nem engedhetik meg maguknak, hogy bárhonnán beszerzett árujukkal a közvetlen fogyasztó ne legyen megelégedve. A megbízható termékminőséget biztosítanunk kell. Ezt egyre inkább nem úgy hajtják végre, hogy költséges mindendarabos ellenőrzést végeztenek és a hibás darabokat visszaküldözgetik. Egy üzletembernek új szállítóval való tárgyalásakor az első kérdése, hogy milyen a vállalat minőségirányítási rendszere és ki minősítette a vállalatot. Kedvező válasz esetén a minőségügyi kézikönyvet és a termékdokumentációt megnézve, márcsak az ár és egyéb kondíciók kérdéséről tárgyal. Ha a vállalatot nem minősítette akkreditált (elfogadott) minőségügyi intézet (vállalat, egyesülés), de minőségügyi kézikönyve van, a könyv és más dokumentumok tanulmányozása után elmegy az üzembe, ott ellenőrzi a leírtakat majd a termék megvizsgálása után dönt, hogy megbízhatónak találja-e a termékminőséget vagy nem. Tehát 1992. után az a vállalat, amelynek nincs megfelelő minőségügyi kézikönyve, vagy a leírások nem fedik a valóságot komolyabb külföldi megrendelőkre nem számíthat. Nem kell túl messzire mennünk, hogy erről meggyőződjünk, elég, ha az IKEA Áruház beszerzési, minőségbiztosítási módszereit az ezekre

3. ábra. Az IKEA kiadványában az ISO 9003 alapján végzendő feladatok szemléltetése

vonatkozó kiadványaik útján megismerjük (2. és 3. ábrák).

A termékfelelősség az egyik legkényesebb kérdése lesz a jövő termelő-kereskedő-fogyasztó kapcsolatának. A termékfelelősség azt jelenti, hogy a gyártó, vagy importáló felelős az általa gyártott (forgalmazott) termékek meghibásodása következtében keletkezett kárért. A kár alatt a termék használója halálát, sérülését, vagy jelentős anyagi kárát értik [3]. Ez eddig világos, mi tehát az új a termékfelelősség fogalmában? A hagyományosan értelmezett termékfelelősség esetében a gyártó szerződéstől eltérő teljesítése, bűnös, vagy hanyag mulasztása esetén — amit a felhasználónak kellett bizonyítani — mondták ki a kártérítést. A bíróságok előtt a szakértő gyártó a laikus vevővel állt szemben, az ügyes jogászok a szerződésekbe becsempésztek kibúvókat, ezért a termék hibája miatt csak ritkán kerül sor kártérítésre.

Az Amerikai Egyesült Államok kifinomult jogalkotói már az 1910-es években igazságtalannak tartották a korábbi gyakorlatot és néhány „precedens” teremtvé hoztak e szokásostól eltérő ítéleteket. Az áttörést e kérdésben az 1960-as évek eleje hozta meg, amikor a veszélyes eszközök (autó, háztartási gépek, elektromos eszközök stb.) hatalmas mennyiségben kerültek piacra. A bíróság-

gok azon az alapon, hogy a gyártóknak módjukban van és kötelességük megtenni mindent a termék biztonságos használhatóságáért, a vevő védtelen a komplikált műszaki berendezésekkel szemben, egyre-másra kezdtek jelentős kártérítéseket megítélni olyan esetekben is, amikor a gyártó különösebb mulasztást nem követett el.

A precedens értékű ítéletek kialakították azt a mai termékfelelősségi joggyakorlatot az Egyesült Államokban ami szerint a termék hibája következtében keletkezett kárért a gyártó felelős, ha nem tett meg mindent, ami a hiba keletkezését megakadályozta volna. Ez a felelősség gyakorlatilag a termék egész használati idejére, azaz 10 évig fennáll. A termékfelelősség a szolgáltatásokra (javításokra is kiterjed).

Néhány példa az előzőekre:

Egy gépkocsiba oldalról beleütközött egy másik autó és az előző vezetője meghalt. A család kártérítésre beperelte az autógyárat. A bíróság helyt adott a keresetnek azzal az indoklással, hogy más autógyárak a balesetet szenvedett gépkocsi gyártása előtt már alkalmaztak olyan oldalmerővítő szerkezetet, ami az ilyen ütközések esetében nagyobb védelmet nyújt a bent ülőknek, erről a gyártó cég tudott, mégsem alkalmazta saját típusainál, tehát nem tett meg mindent a vevői védelme érdekében. Korábban hasonló esetben a bíróság elutasította volna a keresetet azzal az indokkal, hogy a gépkocsikat nem oldalról való ütközésre méretezik, tehát a gyártó nem felelős a gépkocsivezető haláláért. Másik esetben egy autóbusz elütött egy tilosban áthaladó gyalogost. A rendőrségi vizsgálat megállapította, hogy a vezető olyan közlekedési szabályt megszegte, hogy nem akadályozhatta meg a balesetet. A szakértői vizsgálat megállapította, hogy az autóbusz fékrendszerre nem a legkorszerűbb volt, a legjobb fékhez képest 80%-os határfokkal működött. Bár a baleset 100%-os fékrendszer esetén is bekövetkezett volna, de a kisebb ütéstől az áldozat valószínűleg nem halt volna meg, ezért a bíróság megítélte a kártérítést.

A kártérítések összegei nagyon magasak, halálos, vagy súlyos rokkantsággal járó balesetek kártérítései meghaladhatják a százezer dollárt. Ebből következik, hogy rossz konstrukció, vagy elrontott sorozat tönkretehet tőkeerős vállalatokat is. Ez a vállalatokat a legkorszerűbb, legbiztonságosabb megoldások alkalmazására és a termékeik rendszeres tesztelésére, szakértői intézetekkel való vizsgáltatására ösztönzi.

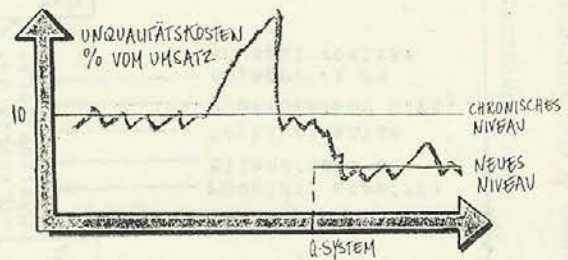
Európában sokkal később és valamivel enyhébb szigorúsággal kezdték a termékfelelősség rendszerét alkalmazni. Az Európai Közösség - Tanácsa 85/375/EEC számon 1985 júniusában bocsátott ki irányelvet a termékfelelősség ügyében. A kiadott Irányelv több vonatkozásban enyhébb előírásokat tartalmaz, de a kockázat lényege az amerikaiéval azonos.

1992. december 31-ig az EGK-tagállamok egységesen alkalmazni fogják a termékfelelősség rendszerét és bár az Irányelv a tagországokon kívülről

származó termékek esetében a felelősséget az importálóra írja elő, biztosak lehetünk abban, hogy azt szerződésileg a gyártó vállalatra fogják hárítani.

Mit lehet ez ellen tenni? Először a gyártmányfejlesztésnél jóval körültekintőbben kell eljárunk, az új termékeket, új anyagokat és szerkezeteket a korábbinál gondosabban kell kiválasztani, alkalmasságukról kísérletekkel és laboratóriumi vizsgálatokkal bizonyosságot kell szerezni, a veszélyforrásokat ki kell küszöbölni, vagy nagyobb biztonságot kell alkalmazni. Melyek ezek a veszélyforrások? A gyermekbútorok éles, sarkos, eltörhető, lelökhető alkatrészei, feldönthető bútor-elemei stb. A szekrény sorok lenyílóajtajai, kihajtható asztallapjai, áthidaló elemei, könyvespolcai stb. A kárpitos bútorok működtető mechanizmusai a székek hátsó lábainak elhelyezése és kávéhoz csatlakozása stb. Beépített elektromos berendezések, világítótestek, funkcionális betétek stb. Falra, vagy más tartóra szerelt, függesztett bútor-elemek és a függesztésre alkalmazott szerelvények.

Senken Sie Ihr Kosten-niveau!

Die Erklärung, weshalb man ein höheres Kostenniveau akzeptiert, ist oft sehr einfach: Man weiß ganz einfach nicht genau, wo das Niveau liegt, da nie ein Bedarf vorlag, dies in Erfahrung zu bringen.

Oft genügen äußerst einfache Maßnahmen - zu geringen Kosten - die zum Senken des Kostenniveaus erforderlich sind.

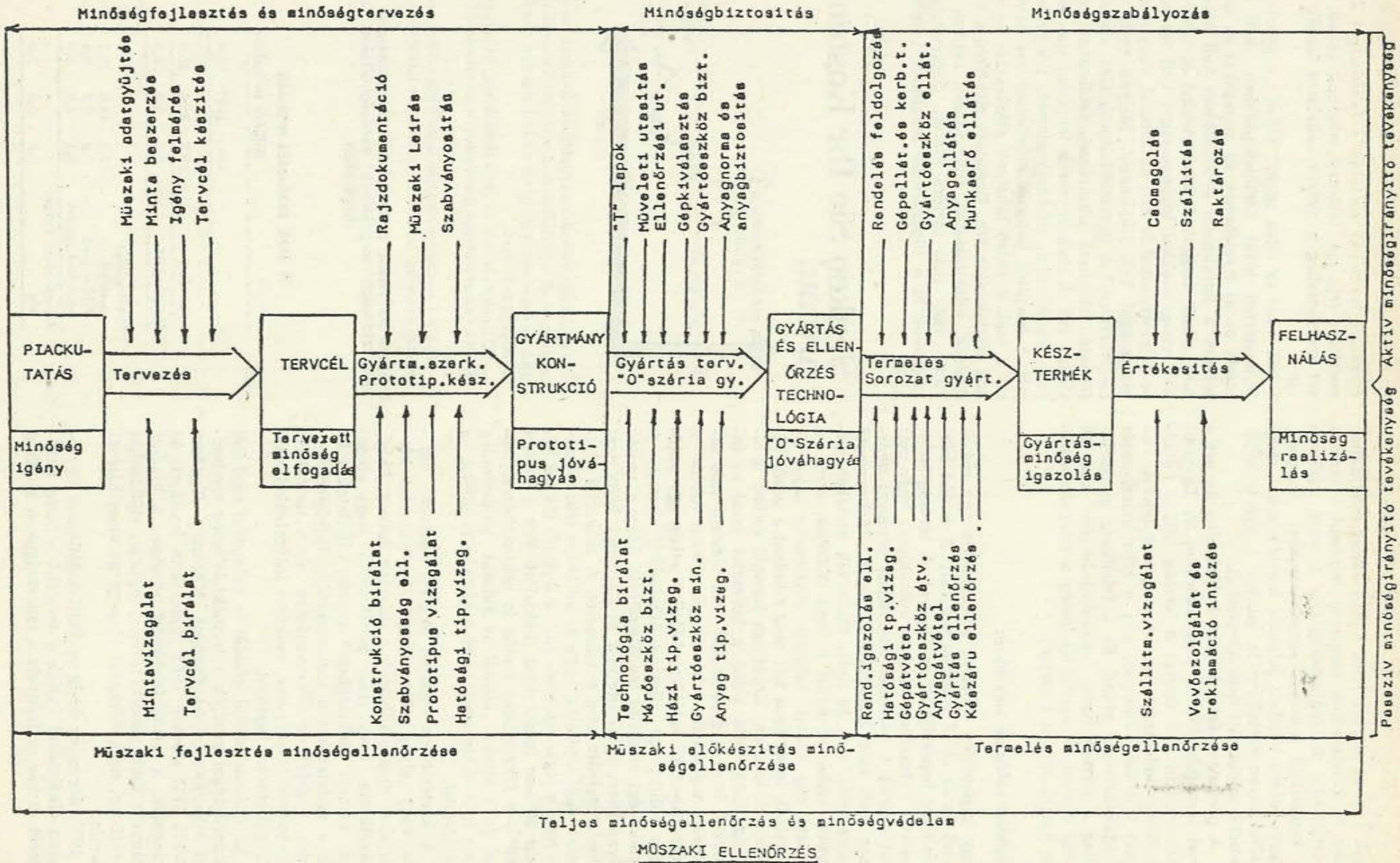
Solche Investitionen sind ungeheuer wirtschaftlich und werfen wesentlich mehr ab als traditionelle Investitionen.

4. ábra. Az IKEA tapasztalata a hagyományos és a jobb minőségű megoldások minőségköltségei vonatkozásában

A főbb gazdasági mutatók

	Milliárd forintban		
	1986	1987	1988
Árbevétel	19,3	22,4	26,5
Hozzáadott	3,3	3,5	6,8
Értékesítés:			
belföldi	15,6	18,0	19,1
Rbl-export	0,3	0,4	0,4
nem Rbl-export	3,4	4,0	7,0
Adózás előtti nyereség	0,5	0,8	1,0

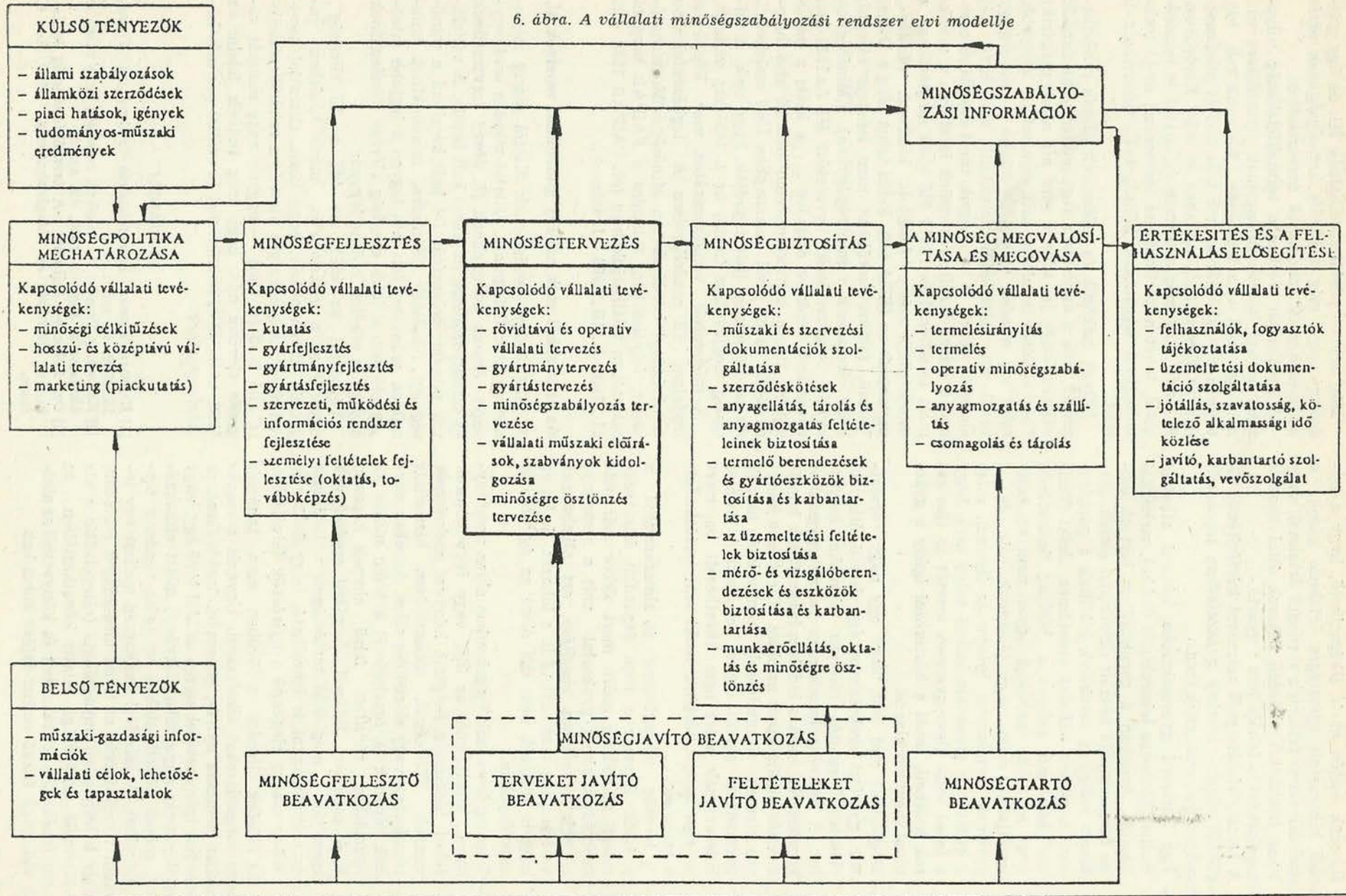
5. ábra. A vállalati komplex minőségirányítás elvi rendszere

Aktív minőségirányító tevékenység

Passzív minőségirányító tevékenység

6. ábra. A vállalati minőség szabályozási rendszer elvi modellje

Bútorok esetén az is elképzelhető, hogy a bútorból kibocsátott egészségre ártalmas gázok, a testtel érintkező felületek esetleges ártalmi, vagy a rossz testtartást előidéző bútorok által okozott betegségekért is felelős lesz a gyártó.

A termékfelelősségből származó kártérítések elkerülését segítve néhány gyakorlatban tapasztalt veszélyforrást említenék meg.

— Egy korszerű gyermekszoba bútorai alkatrészeinek többsége lekerekített élekkel, sarkokkal készült. Azonban a garnitúrához tartozó ülőke forgácslapból készült oldallapjai élesek, sarkosak voltak, a sarokélek túlálltak a párnázaton. A gyártó vállalat vezetőinek „lelki füleivel” hallaniuk kellene a bíróság indoklását, hogy az ülőke funkciója ugyan nem az, hogy ugráljanak rajta, vagy játszanak vele, de a gyermek természetes igénye az ilyesmi, ezért a gyártónak gondolnia kellett volna arra, hogy a leeső vagy eleső gyermek szemét az éles sarkok kiütheti, tehát a kártérítési igény a gyártóval szemben alapos.

— Megtörtént eset volt, hogy egy nagy sorozatban gyártott szekrény sor ágy feletti áthidaló elemére üvegajtós könyves elemeket helyeztek. A szekrényelemek nem voltak egymáshoz rögzíthetők, ezért a hídelen lábazatának konstrukciós hibája miatt az előre billent és a könyves elemek üvegajtóstul, könyvek és nipppek garmadával együtt ágyra borultak. A halálos baleset csak azért nem következett be, mert az eset nappal történt, senki sem tartózkodott a szobában.

A bíróság többszörösen is elmarasztalná a gyártót. Egyszer a nem átgondolt konstrukcióért, másodszer azért, mert akkor már más szekrény soroknál gyakorlat volt a szekrényelemek egymáshoz rögzítése, ezt alkalmazva valószínűleg nem szakad le a lábazat, de ha ez meg is történik nem dől előre az ágy feletti szekrényelem.

— Jelenleg is vannak forgalomban olyan szekrény sorok, amelyeknél az ülő, vagy fekvőbútorok felett hídelenre helyezett könyves szekrények vannak. Többségük többszörösen biztosított leszakadás, vagy előredőlés ellen. Azonban vannak olyanok is, amelyeknél a hídát magát az egymáshoz rögzített felső elemek képezik. Ezek esetében intézeti vizsgálati eredmények igazolják a megfelelő tartósságot, szilárdságot és számításokkal is igazolható, hogy 2—2 db M6-os csavar elegendő a nyíróerők felvételére.

Az előzőek ellenére a jövőben nem tanácsos ilyen megoldásokat alkalmazni. Ugyanis a csavarokban nemcsak nyíró-, hanem húzóerő is ébred, az összetett igénybevétel esetén az alul lévő egy, vagy egyik csavar anyaghiba (zárvány) miatt elszakadhat, minek következtében az egész rendszer összeomolhat. A szerelési hanyagság mellett egy további veszélyforrás az ilyen megoldások esetében, hogy a forgácslap anyaghibája (rétegelválás a kis lapleemelők szilárdsága miatt) következtében az elem fenéklapja kiszakadhat és könyvestől az alatta ülő, vagy fekvő ember fejére zuhanhat.

Még számos példát sorolhatnánk fel, de úgy gondolom, ennyi elég a kérdés komolyságának érzékeltetéséhez és gondolatok ébresztéséhez.

A gyakorlati életben a termékfelelősség súlyosabb anyagi következményeinek elkerülésére van még egy mód — a biztosítás. Tudunk kell azt, hogy a biztosító társaságok más tarifát alkalmaznak az Egyesült Államokban és mást Európában. A tarifa függ még a termék fajtájától és minőségétől, tehát a körültekintő tervezéssel és jó technológiával ugyancsak költségeket takaríthatunk meg.

Milyen eszközök és módszerek állnak rendelkezésre? Erre a kérdésre a régi módon gondolkodók válasza, hogy ja, kérem, erre ma nincs pénzünk! Pénz valóban mindenre kell, erre sokkal kevesebb, mint sok minden másra, de amibe a minőségügy kerül, azt feltétlenül biztosítani kell. Erre két alapvető okunk is van: egyik, mert ellenkező esetben a másra fordított pénzünk is elvész, a másik, mert feltétlenül és rövid idő alatt megtérülnek a minőségfejlesztésre fordított kiadások (4. ábra, ugyancsak az IKEA-tól). Példa lehet még a Dunai Vasmű, (akikre korábban nem lehetett ráfogni, hogy élen járnak a minőségügyben) „Minőségirányítási rendszereinek” bevezetése [4]. Az 1987-ben bevezetett rendszer alapelve ... „a kiút: a minőségnek szinte kompromisszum nélküli első helyre tétele és az ezzel összhangban lévő cselekvés”. Az eredményeket (bár tagadják, hogy csak a minőség megjavulása hozta) az 1. táblázat mutatja.

A módszerek vonatkozásában már könyvtári irodalom áll rendelkezésre. A legkézenfekvőbb minőségügyi kérdéseket a Minőség és Megbízhatóság c. folyóiratban, valamint a FAIPAR korábbi számaiban találhatjuk meg (pl. FAIPAR 1988. 10., 11., 1989. 9., 10., 1990. 11. számok).

Az előzőekből csak néhány gondolatot emelnék ki.

A minőségügyi rendszernek piactól piacig teljeskörűen át kell fognia a vállalat minden tevékenységét. Annak komplexnek (5. ábra), tervszerűnek és szabályozottnak (6. ábra) kell lennie. A vállalatok minden dolgozóját fel kell készíteni a minőségügyi feladatok ellátására, mindenkinek valamilyen arányban feladata legyen a legjobb minőség elérése, a jobb minőség elérése mindenkinek anyagi és erkölcsi érdeke legyen.

Végezetül az idő? Az idő a „fő ellenség”, ugyanis az a legkevesebb, máris késésben vagyunk. Bízom abban, hogy közös akarattal azonnal elindulunk a helyes úton és a rendelkezésünkre álló 2—3 év alatt — nagyon nagy munkát végezve elérünk oda, hogy meg tudunk felelni az 1992. utáni Európa minőségi és ezáltal sok más követelményének.

IRODALOM

- [1] Krámer Tamás: Egy felmérés eredményei. Figyelő, 1990. 40. szám.
- [2] Kormány Tamás: Az európai minőség és a magyar álmódosítás. Figyelő 1990. 40. szám.
- [3] Dr. Leloczky Kálmán: A termékfelelősség kialakulása. Minőség és Megbízhatóság, 1990. 3., 4. szám.

Az 1990. évi Országos Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Kiállítás és Vásáron együtt jelent meg az erdőgazdálkodás, a fafeldolgozás és a vadgazdálkodás.

Az egész kiállítás tükrében olvashatunk a fagazdaságot reprezentáló 30. pavilonban rendezett kiállításról, kiemelten a fafeldolgozóipari termékekről és a faanyagvédelemről.

A soron következő OMÉK-ra levonható legfontosabb megállapítás az, hogy erősíteni kell a rendezvény vásári jellegét.

Az 5 évente megrendezésre kerülő Országos Mezőgazdasági Kiállítás és Vásárnak az eddigi hagyományoknak megfelelően a Kőbányai Vásárváros adott helyet. Az OMÉK elnevezés hagyománytiszteltből maradt meg, hiszen 1990-ben összességében 29 ország jelent meg a kiállításon. A mezőgazdasághoz és élelmiszeriparhoz kapcsolódó fagazdasági kiállítás mellett helyet kapott a BNV területén a BUDATRANSPACK anyagmozgatási és csomagolási kiállítás is.

Az 1857 júliusában megrendezett első Állat-, Termény- és Gépképző kiállítástól számítva, az 1990. évi a 71. OMÉK, több mint 82 hektár fedett, illetve szabad területén az 511 hazai kiállító mellett 180 külföldi jelent meg, s 9 ország ezen belül külön nemzeti kiállítással is szerepelt. Az OMÉK '90 augusztus 31. és szeptember 9. között a vállalkozó mezőgazdaság szellemében rendeződött, s a magyar élelmiszergazdaság számára újabb alkalom, út kívánt lenni a jövőbe (1. ábra).

1. ábra. A 30. pavilon információs táblája

Az erdőgazdálkodás, fafeldolgozás és vadgazdálkodás központilag szervezett bemutatója (1. ábra), a II. bejárat útvonalába eső 30. pavilon 550 m²-es és a pavilon melletti mintegy 500 m²-es szabad terület volt. Itt 35 vállalat, intézmény állította ki termékeit, mutatta be eredményeit. A kiállítók között 3 egyetem, 2 kutatóintézet, tervezőintézet, a fagazdasági vállalatok zöme egyaránt megtalálható volt. Ezen kívül állandó kiállítási helyén jelent meg a FALCO Fakombinát, a Mátra—Nyugat-bükki EFAG, Erdei Termékeket Feldolgozó és Értékesítő Vállalat, Erdészeti Gépgyártó Vállalat és az ERDÉRT Vállalat.

A 30. pavilon kiállítási területének felét az erdőgazdálkodás, 1—1 negyedét pedig a fafeldolgozás és a vadgazdálkodás foglalta el. A bemutatott témacsoportok szorosan kapcsolódtak az erdésze-

ti politikához, az erdők többcélú hasznához, az erdő- és vadgazdálkodás kötődéséhez, a természet és környezetvédelem kérdéseire, a hazai faanyagok hasznosításához, a fa feldolgozásához, a környezetbarát fakitermelési és fafeldolgozási technológiákhoz.

2.a), 2.b) ábra. Fenyőfák a 30. pavilonban

Az erdő hangulatát idézte a pavilon teljes magasságát kitöltő 12 fenyőfa, a kiállítási tablók magasságáig feltisztított levélzettel (2a., 2b. ábra).

A bemutató az erdő megjelenítésével, különböző jellegzetes építészeti megoldásokkal, táblán elhelyezett anyagokkal, termékbemutatókkal és trófeagyűjteményekkel reprezentálta a magyar erdészetet, a faipart és a vadgazdálkodást. A szemléltetést jól egészítették ki a vetített diaképek és videofilmek.

A pavilon előtti szabad területen mutattak be néhány jellegzetes erdészeti gépet, így az ERTI traktoros rövidfás közelítő pótkocsiját, a Mátra—Nyugat-bükki EFAG legújabb kötélpályáját és hasítógépet. Ismét láthattuk a Pilisi Állami Parkerdőgazdaság fából készített szabad játszótéri berendezéseit. Külön pavilonsorban, újdonságként jelent meg a faanyagvédelem (3. ábra).

3. ábra. A faanyagvédelem pavilonsora

Erdőgazdálkodás

Az erdőnek — közismert — pótolhatatlan szerepe van földünkön az élet fenntartásában. Fő terméke a mindennapi életünkből jól ismert faanyag. Az utóbbi évtizedekben felértékelődött az erdő környezetvédelmi, természetvédelmi üdülési és turisztikai szerepe, jelentősége.

Az erdőgazdálkodás alapja az erdőművelés, amelynek feladata az erdei életközösség fenntartása, fejlesztése.

Az erdőművelésen belüli fatermesztéshez szorosan kapcsolódik a nemesítés, a szaporítóanyag-termelés. Az akác vegetatív úton — gyökérdarabok vetésével — történő szaporítását az Erdészeti Tudományos Intézet mutatta be. A FALCO műanyag tölcésű csemetetermelése mellett is újdonság az Erdészeti és Faipari Egyetem hálóburkolatos facsemetéje.

A fakitermelés bemutatásában az állomány és az újulatkímélő fakitermelési technológiák hangsúlyozása a cél. Ennek legegyszerűbb eljárása a gyériképekben jól alkalmazható a Pilisi Állami Parkerdőgazdaság által kifejlesztett egységgrakományos technológia. Költségigényesebb, de korszerűbb és a nehéz terepviszonyok között is jól alkalmazható rendszer a Mátra—Nyugat-bükki

EFAG által szemléltetett kötélpályadarus közelítési mód, ami az erdészeti szabadterületi kiállításnak is egyik érdekessége volt.

Az erdőkárok hazánkat sem kerülik el. Emiatt fontos, hogy viszonyaink között különösen veszélyeztetett kocsánytalan tölgy és a homoki-alföldi erdei fenyőállományok egészségi állapotáról megbízható információkat kapjunk. Az erdőkárok alakulását Európában és hazánkban táblázatban mutatták be. Fontos erdő- és környezetvédelmi kérdés a savas esőket okozó légszennyező anyagok nagyságának ismerete. Erről az ERTI-kutatások adtak információt.

Az erdei turisztikának, a szabadidőtöltésnek fontos eleme lehet a Visegrád—mogyoróhegyi Erdői Művelődési Ház, ahol az érdeklődők megismerhetik a természeti szépségek megóvási módját.

Érdemes megjegyezni még, hogy 2000-ig 100—150 ezer hektár új erdő létrehozása szerepel az ágazati irányítás célkitűzései között.

Fafeldolgozás

A fafeldolgozást 6 erdő- és fafeldolgozó gazdaság (EFAG), a Fakombinát, a Faipari Kutató Intézet, az Erdészeti és Faipari Egyetem, az ERFATERV tervezőintézet, valamint 12 iparvállalat, illetve ipari jellegű vállalkozás, ezen belül 1 külföldi és 1 vegyesvállalat, az INTERSPAN képviselte az OMEK-on.

A kiállítás jó áttekintést nyújtott a földművelésügyi tárcahoz tartozó vállalatok fafeldolgozó-

4. ábra. Makovecz-féle tetőszerkezet

5. ábra. Makovecz-féle istálló

6. ábra. A FÜRLEMHO akáchordói

sáról, de a pavilon melletti szabad területen helyet kaptak a faanyag-védőszert gyártók is.

Hazánk fában szegény országnak minősül, ezért is fontos a rendelkezésre álló faanyag jó hasznosítása, hatékony feldolgozása, védelme. A kiállítás kiemelt témái is e célkitűzésekhez kapcsolódtak.

A kisméretű és alacsony értékű faanyagok *egyesítésével* magas értékű használati tárgyak: burkolóanyagok, ablakok stb. állíthatók elő. A kiállított tárgyakból e témakörben az Erdészeti és Faipari Egyetem rétegelt-ragasztott ablaka, a Balatonfelvidéki EFAG ágyrugói és szalagparkettája s a Somogyi EFAG rétegelt-ragasztott fedél-, illetve tetőszerkezete emelendő ki. A fafeldolgozáshoz kapcsolódó látványosságnak is beillettek a Makovecz-féle állattartó épületek, istállók (4., 5. ábra).

A *fahulladékok hasznosításával*, a másodlagos fa nyersanyagok felhasználásával is több kiállító foglalkozott. Ismeretes, hogy a fa hagyományos és egyben környezetbarát tüzelőanyag. Energetikai hasznosítását az ERFATERV és a Mátra—Nyugat-bükki EFAG tüzelőberendezései, illetve aprítógépei, brikettpresei szemléltették.

Az Erdészeti és Faipari Egyetemen dolgozták ki az építőiparban használatos gipszkarton lapok gyártását papirgyártási rostiszapból, ami újabb példa lehet a hulladékok hasznosítására.

Fából *félkész- és készterméket* 10 kiállító is bemutatott a 30. pavilonban. Érzékelhető ebből, hogy alapvető ágazati célkitűzés a hazai faanyag feldolgozása, a minél magasabb készütségi fokú termékek előállítása. Ilyen termékek a Felső-tisza EFAG, valamint a FÜRLEMHO Vállalat (6. ábra), akác és tölgy hordói, az Ipolyvidéki EFAG étkezőgarnitúrája (7. ábra), az INTERSPAN és a FALCO faaprítékból készített forgácslemez termékei, de ide sorolhatók a Somogyi EFAG ajtajai is. Külföldön is ismertek a Gyufaipari Vállalat különböző gyufái, illetve gyújtósai, s újabban nyárfurnérból készülő gyümölcskosarai.

A *faanyagvédelem* megjelent a 30. pavilonban, a Faipari Kutató Intézet eredményeiben, valamint a pavilon melletti szabad területen a 7 hazai (8. ábra) és a nyugatnémet DESOWAG cég termékeit 80 m²-en bemutató mini pavilonsorban.

7. ábra. Az Ipolyvidéki EFAG étkezőgarnitúrája

8. ábra. Faanyagvédelem-részlet

Vadgazdálkodás

Maga a kiállítás a címnél tartalmilag szélesebb területet ölelt át: magába foglalta a vadászatot, a vadgazdálkodás szerepét és feladatát a természet- és környezetvédelemben, a gazdálkodásban és mint sportot is a szórakozásban, a pihenésben. Megjelentek a kiállításon a kutató és oktató intézmények eredményei mind a természetvédelem, mind pedig az erdő- és mezőgazdálkodás területén, de érintették az apróvad és zárttéri nagyvad-tartás kérdései, pl. a vadaskertekben. Láthatók voltak az Erdészeti és Faipari Egyetem vizsgálatainak eredményei a magyarországi tűzoktartás elterjesztésében, a Pannon ATE Kaposvári Állattenyésztési Karának *farmszerű szarvastenyésztés* megvalósításában, valamint a Gödöllői ATE szakembereinek — nemzetközi felkérésre végzett — az *európai gímszarvas* genetikai összehasonlításánál kapott eredményei.

A szakkiállításon hangsúlyt kapott a különböző vadkárrelhárítási módoknak és lehetőségeknek a bemutatása. Ugyanakkor a soproni Erdészeti és Faipari Egyetem két újonnan kipróbált vadriasztószert (WÖBRA, KARTOPLASZT) is ajánlott.

A *sportvadászat* a kiállításon a MAVOSZ bemutatásában jelent meg, míg az olyan hagyományos vadászati módot, mint a *solymászat*, a Magyar Solymász Egyesület bemutatója szemléltette. A látványosságot kívánta emelni a Békés megyei vadásztársaság és a Mátra—Nyugatbükki EFAG trófeagyűjteménye. A vásárjellegű több vadásztartást szervező vállalat, társulás részvétele biztosította.

A tavalyi OMÉK-on szakmánkat érintő rendezvény „Az erdőállomány-gazdálkodás és fahasznosítás időszzerű kérdései” témájú szakmai ankét volt, amelynek vitaindító előadását Dauner Márton, az FM Erdészeti és Faipari Főosztályának vezetője tartotta.

A *kiállítás díjaira* több fagazdasági vállalat, intézmény is pályázott. Ezek közül a miniszteri vándorserleget és az ágazati nagydíjat a Mátra—Nyugatbükki Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság kapta az erdő- és fagazdaság területén végzett és bemutatott tevékenységéért, valamint a teljesfás fakitermelési munkarendszeréért. A Faipari Kutató Intézet a kutatás, oktatás, műszaki fejlesztés területén kapott nagydíjat a favédőszerek és favédelmi technológiák fejlesztéséért.

Az OMÉK '90 fafeldolgozó ipari tapasztalatai

A 30. pavilon látogatóinak véleménye alapján megállapítható, hogy a tavalyi OMÉK fafeldolgozása — az 5 évvel korábbihoz hasonlítva — tartalmasabb és színesebb volt, valóban reprezentálta az ágazati vállalatok termékeinek széles választékát, a gyakorlatban jól hasznosítható fontosabb kutatási eredményeket.

Sikeresnek bizonyult a faanyagvédelem, a faanyagvédőszert gyártók kiállítása is, ami kellőképpen ráirányította a figyelmet a faanyagvédelem fontosságára, az alkalmazható védőszereknek immár nem elhanyagolható hazai választékára. A kiállított fatermékek közül legnagyobb kereslet a látogatók részéről az ajtókra, szalagparkettára, hordókra, étkezőgarnitúrára, faszénre, fonott bútorokra mutatkozott.

A kiállító vállalatok közül összességében kiemelhető a Mátra—Nyugatbükki EFAG, az Erdészeti és Faipari Egyetem, míg a fafeldolgozás területéről ezek mellett a Somogyi EFAG, a FÜRLEMHO Vállalat, valamint a Faipari Kutató Intézet bemutatója.

A soronkövetkező OMÉK-kiállításon a fatermékeket reprezentáló kiállítás mellett *erősíteni* kell a *vásári jellegű* (árjegyzékek, katalógusok, árusítás, illetve előjegyzés), növelni kell a lakosság, a kisfogyasztók, a vállalkozók számára nyújtható szolgáltatások (információk, árak) számát és minőségét.

KÜLFÖLDI LAPSZEMLE

Rovatvezetők: *Dr. Molnár Sándor*
Szalay Lajos

HOLZ KURIÉR

Új szovjet kéregtelenítő gép (USSR: Neue Entrindungsmaschine) = 1990. 28. sz. p. 7, á: 1.

Az egyik autonóm köztársaságban kifejlesztett berendezésnél a szokásos, forgó késeket vízzel helyettesítették. A kérget a nagy nyomású folyadék választja el. A kéregtelenítő gép egységei a következők: — görgős szállítószakasz, kéregtelenítő fej, a fúvókák, a kéregfelfogó és tároló tartály, vízkészletező edény. A faanyagnak a fúvókáktól mérhető szimmetrikus helyzetéről központosító berendezés gondoskodik. Az egyszer már felhasznált víz szűrés után ismét hasznosításra kerül. A 16

tonnás berendezés 133 kW teljesítményigényű. A lombos és a tűleveles fák 10 és 60 cm átmérőtartományban dolgozhatók fel. A görbeség legnagyobb mértéke 12⁰/₀ lehet, az előtolási sebesség maximuma 45 m/perc. A gép mérete 25×2,5×5 m, a kéregtelenítési teljesítmény műszakonként 384 m³. A kutatók szerint az új berendezés a hagyományos eszközökkel szemben csupán 1/6-rész energiát fogyaszt.

Természetes keményfa-lapok (Der Schritt zur Hartholzplatte) = 1990. 28. sz. p. 8—9; á: 10.

Az ausztriai Treibachban a Tilly-cég gyártósorán európai keményfákból háromrétegű, „natúr”, falapokat készítenek. Az égerből, tölgyből, kőrisből és bükkből, valamint — kívánásra — juharból és nyírből előállított termékek ragasztóanyaga sem formaldehidet, sem fenolt nem tartalmaz és megfelelnek a bútortermék, valamint a belsőépítészet legmagasabb szintű igényeinek is. A cég az első gyártósort — akkor még

fenyőre alapozva — 1985-ben indította. A legújabb termékek, a keményfa-lapok fedőrétegei 5,5 mm vastagok, a középrész 9 mm-t tesz ki. Eger esetén 26 mm-es összvastagsággal is készülnek lapok. A vállalkozás szárítókapacitástól függő napi teljesítménye 400 m².

Az INCHEBA—90. (Manch Neues auf der Incheba 90) = 1990. 29. sz. p. 9—10; á: 4.

1990 júniusában 22. alkalommal rendezték meg Pozsonyban az ismert nemzetközi vegyipari vásárt. A 20 000 m²-nyi területen 27 országból érkezett 565 cég állította ki termékeit. A gazdag kínálatra jellemző, hogy a korszerű ragasztók mellett olyan késztermékek és technikák is bemutatásra kerültek, mint a faházak és a lézeres famegmunkálás. A hulladék hasznosítására — egyebek mellett — takarmányozási és energiagazdálkodási célokat szolgáló pelletgyártási eljárást és gépsort is a szakközönség elé hozták.

MTESZ Hírek Beszámoló

1. Az Anyagmozgatás és Csomagolási Bizottsági tevékenységről.

A MTESZ Anyagmozgatási és Csomagolási Bizottsága 1990. május 30-án újraalakult. A KAB volt elnöke, Iván Endre és titkára Szörényi Tamás lemondott, ennek következtében a KAB elnöki tisztségére, Balog Miklóst, KNER Nyomda vezérigazgatóját, valamint a titkári tisztségre, Lehoczky Péterné dr.-t, az ACSI reklám-propaganda vezetőjét választották meg.

Dr. Tóth János MTESZ-főtájtíkári tájékoztatása szerint, a MTESZ közgyűlését november 14-én tartják meg. Ezen időpontig a KAB is marad a jelenlegi formában és a közgyűlés után megkeresik azt a lehetőséget, amely szerint tovább tudják folytatni az interdiszciplinális tevékenységüket.

A 12. Országos Anyagmozgatási Konferenciát, szeptember 5–6-án rendezték meg. A rendezvény fő célja volt, hogy a résztvevő szakemberek tapasztalatcseréjével hozzájáruljon a szakterület nemzetközi versenyképességének növeléséhez. A konferencia a jelzett időpontban nívós előadássorozattal ismertette az anyagmozgatással, raktározással, gépek és technológiák, számítógépes eljárásokkal kapcsolatos problémákat. Hivatalos címe

„Az időtényező szerepe a logisztika-elvi anyagmozgatásban és áruelosztásban” volt.

A nyitó plenáris ülést szekcióülések követték, ahol a következő témakörök szerepeltek:

- A logisztika hatása az anyagmozgató gépek fejlődésére.
- Az időtényező szerepe a készletezésben és az elosztásban.
- A logisztika az áru fuvarozási és szállítványozási tevékenységben.
- A mikrologisztikai rendszerek fejlődési irányai.

Ez egyben azt jelentette, hogy az előadások a logisztikai szemléletre alapozottak voltak, amelyekben a vállalati tevékenység célja a piaci igényekhez való alkalmazkodás, a változó termelési-értékesítési struktúrához való idomulás volt.

Ebben meghatározó szerepet játszott az időtényező, hogy a termékeknek (alapanyagoknak) időben kell megérkeznie a rendeltetési helyre. Ezt a pontos munkaszervezést a szakirodalomban „Just-In-Time” (JIT)-nek nevezzük, ez új anyagmozgatási, raktározási, elosztási technológiát igényelt.

Az egyes témakörök tartalmának rövid összefoglalása:

- A logisztika hatása az anyagmozgató gépek fejlődésére.

A szekcióban bemutatásra került, hogy a „JIT”-elv megvalósításához milyen fejlesztések szükségesek az anyagmozgató gépek területén. Áttekintve a rugalmas gyártórendszerekben alkalmazható géprendszereket és részeit, az automatizálás kérdéseit, az együttműködési problémák megoldási lehetőségeit. Vizsgálja a fejlesztési igények hatását a raktári anyagmozgató gépek, az egységirakományképző berendezések és rako-

dógépek kialakítására. Bemutatja az újszerű anyagmozgató gépek, robotok alkalmazásának lehetőségeit.

- Az időtényező szerepe a készletezésben és az elosztásban.

A logisztikai rendszerek össz gazdasági szintű hatékonyságának egyik mércéje a készletszint nagysága. A szekcióban elhangzó előadások éppen ezért azt vizsgálják, hogy a logisztikai szemléletmód alapján milyen változások várhatók a készletek nagyságában és struktúrájában. Miként változik a szállítások gyakorisága, az elosztási költségek szerkezete, hogyan tükröződik az információáramlásban, a vállalatközi kapcsolatokban.

- A logisztika hatása az áru fuvarozási és szállítványozási tevékenységre.

A „JIT”-elv alkalmazása minőségileg új követelményeket támaszt a fuvarozó és szállítványozó vállalatokkal szemben. Az előadások ismertetik, hogy az egyes közlekedési alágazatok és szállítványozás hogyan készül fel e változó igények kielégítésére. Néhány előadás egyes árucsoportoknál alkalmazott korszerű logisztikai rendszerek bevezetésének hatásait és eredményeit mutatja be.

- A mikrologisztikai rendszerek fejlődési irányai c. előadások

a „termelési logisztikát” vagyis az üzemi belső anyagmozgatás és a logisztikai összefüggéseit vizsgálja.

Így foglalkozik a komplex, számítógéppel integrált gyártórendszerek (CIM) részeként megjelenő anyagáramlási folyamatok tervezési, kialakítási és működtetési problémáival, vizsgálja a logisztikai termelési „filozófiák” változásait és bevezetésük hatását a termékek kialakítására, a gyártásirányításra, a vezérlési kapcsolatokra, a műveletközi raktározásra, a vállalati irányítás, illetve szervezet kialakítására.

Az előadásokat jól egészítették ki a bemutatott anyagmozgatási és csomagolási filmek. A konferencia programjai során átadták a MTESZ KAB és Hongropack '90. Magyar Csomagolási Verseny díjait.

A konferenciát kiegészítette a *Budatranspack '90* által rendezett *Nemzetközi Anyagmozgatási és Csomagolási Versenye*.

2. Magyar Logisztikai Egyesület

A logisztikával foglalkozókat érdekli, hogy megalakult a Magyar Logisztikai Egyesület. A Fővárosi Bíróságnál bejegyzésre került és kb. 50–60 tagja van. A logisztika — mint tudományág — a nyersanyagbeszerzéstől a végső fogyasztóig terjedő anyagáramlásban előforduló összes szállítási és raktározási tevékenységek tervezésével, szervezésével és ellenőrzésével, a legkedvezőbb költségfordítás mellett foglalkozik. Ajánlatos, hogy a faiparból is minél többen vegyenek részt az Egyesület munkájában. Jelentkezni lehet a FATE Titkárságán, dr. Szabó Dénesnél.

Rovatvezető: ÉZSIÁS PÁLNÉ

Újdonságok a második félévben

A Cardo Bútorgyár árubemutatóján izléses és praktikus termékeket láttak a szakemberek. Ezeket ismerte-

ti a lap és fotókat közöl a bútorokról.

Hírek, információk, tudósítások.

„A FATE megtartotta rendkívüli közgyűlését” írja Matlák Zoltán, aki beszámol a lap hasábjain a közgyűlésről, egyesületünk új vezetőségét név szerint is bemutatja. XII. évf., 1990. 8. sz.

Partnerek vagyunk, ha...

A Domus VT ülésén vált ismertté, hogy a vállalat rt.-vé akar alakulni. A rövid ismertető után máris nyilatkozatot kértek, egyetértenek-e. Úgy hírlett, hogy állami vállalatként a privatizálás, a vállalat eladása, feldarabolása, létbizonytalanság vár a dolgozókra. Így tehát egyetértettek. Mindenki fél a munkanélküliségtől. Remélik, a jövőben győz az elvszerű vita és a kollektív bölcsességen alapuló döntés, ami mindenkinek jó lesz, nemcsak egy-két embernek. Ehhez partnerek a dolgozók, ha annak tekintik őket, nem úgy, mint eddig.

Tájékoztató a Faszervezet-építő szakmérnök-képzésről

1. A képzés célja

A fa- és építőiparban dolgozó, elsősorban faanyag-al, mint szerkezeti anyaggal foglalkozó szakmérnökök képzése, akik képesek olyan teherviselő szerkezetek tervezésére, méretezésére, gyártására és kivitelezésére, megtervezésére, amelyek fő teherhordó elemeit — az alapozáson kívül — fa-, ill. faalapú anyagok alkotják. E szerkezetek közé tartoznak az összes hagyományos faszerkezetek (fedélszékek, faházak és egyéb ács-szerkezetek) és napjainkban egyre nagyobb tért hódító, méretezett modern faszerkezetek (nagy fesztávolságú rétegelt ragasztott tartók, rúd-, rács- és héjszerkezetek) és nem utolsósorban a bútór-, ajtó- és ablakszerkezetek.

1.1. A szakmérnök feladatai

- fa tartószerkezetek tervezése,
 - a fa tartószerkezetek — azok alapozásának, szerkezeti és kapcsolati elemeinek — erőtanai méretezése,
 - a fa tartószerkezetek elemeinek előregyártása,
 - a fa tartószerkezetek kivitelezési technológiáinak kidolgozása, a kivitelezés irányítása,
 - a fa tartószerkezetű épületek tervezése, ill. a tervezés menetében való részvétel,
 - a teherhordó faszerkezetekkel kapcsolatos tudományos kutatásban való részvétel.
- Ezeknek a feladatoknak az ellátásához a leendő szakmérnököknek el kell sajátítaniuk
- azokat a matematikai és számítástechnikai ismereteket, amelyek lehetővé teszik a fa tartószerkezetekkel kapcsolatban felmerülő, megnövekedett mennyiségű és minőségű számítások elvégzését,
 - a fa- és faalapú anyagok anizotróp rugalmasságtanát és anizotróp szilárdságtanát,
 - a rúd-, rács-, lemez- és héjszerkezetek erőtanai és alakváltozási tulajdonságait,
 - a modern méretezési módszereket,
 - a fa teherviselő szerkezetű épületek építési és kivitelezési technológiáját.
- Ismerniük kell
- az építőanyagokat, különös tekintettel a fa- és faalapú anyagokra,
 - a különböző teherviselő faszerkezeteket, azok lehetséges szerkezeti kialakítását, felépítését,
 - a különböző feladatokat ellátó épületek szerkezeti kialakítását,
 - a faanyagvédelem, a szárítás és gőzölés technikai és technológiai szabályait,
 - a fával való építés történetét építészeti és szerkezeti vonatkozásban.

1.2. A szakmérnökök munkahelyei és munkakörei

A szakmérnököt a képzés során szerzett tudása képesíti a faipari és az építőipari ágazatok különböző területeinek a faszerkezetű épületek és egyéb faszerkezetek tervezésére, méretezésére, gyártására és kivitelezésére, ill. ezeknek a területeknek az irányítására. A szakmérnökök egy része nyilvánvalóan alkalmas a faszerkezetekkel kapcsolatos további kutató és oktató munka ellátására. Mindezek alapján a szakmérnökök elsősorban

- előregyártott faszerkezeti elemeket gyártó vállalatoknál,
- EFAG-oknál,
- faszerkezetekkel is foglalkozó építőipari vállalatoknál,
- tervező irodákban,
- kutató intézetekben,
- oktatási intézményekben

helyezkednek el.

2. A szakmérnökképzés rendje

2.1. A képzés szintje

Okleveles mérnökök posztgraduális képzése.

2.2. A képzést végző intézmény

Erdészeti és Faipari Egyetem, Sopron
Faipari Mérnöki Kar

2.3. A képzés formája

Szakosító továbbképzés, levelező, önköltséges oktatási formában történik.

2.4. A felvétel és alkalmasság feltételei

A faszerkezet-tervező szakmérnöki képzésre

- okleveles faipari mérnökök,
- okleveles építész mérnökök,
- okleveles építő mérnökök,
- okleveles erdőmérnökök, valamint
- műszaki végzettségű okleveles mérnökök jelentkehetnek.

A pályázóknak a Felvételi Bizottság előtt egy rövid felvételi beszélgetésen kell részt venniük.

A felvételnél a Felvételi Bizottság dönt.

2.5. Tanulmányi idő

A szakképzés időtartama 2 év (4 szemeszter). Szemeszterenként 3-szor egy hét oktatási idővel, ahol a heti óraszám átlagosan 35.

Az oktatást egy alkalommal egy 1 hetes szakmai tanulmányút egészíti ki.

3. A tanterv és egyéb tárgyak programja

3.1. A tantárgyak felsorolása

Alaptárgyak:

1. Matematika
2. Számítástechnika

Alapozó tárgyak:

3. Vállalati gazdaságtan és építéstechnológiai gyártásszervezés
4. A fa- és faalapú anyagok anizotróp rugalmasság- és szilárdságtana
5. Tartószerkezetek
6. Méretezéselmélet

Szaktárgyak:

7. Faépítészet
8. Teherviselő faszerkezetek
9. Faszerkezetek méretezése
10. Faszerkezetek állagmeghatározása és felújítása
11. Faszerkezetek építéstechnológiája
12. A faanyag higro-termikus transzportfolyamatai
13. Faanyagvédelem.

Annak érdekében, hogy a különböző jellegű diplomával rendelkező mérnökök azonos szakmai alapra kerüljenek,

- a faipari mérnököknek
 - Építőanyagok,
 - Épületszerkezetek és fizika,
- az építő-, építész- és erdőmérnököknek
 - Faanyagismeret,
 - Fa- és faalapú termékek

c. tárgyakból,
— az egyéb műszaki végzettségű mérnököknek a fenti négy tárgy mindegyikéből különözetű vizsgát kell tenniük legkésőbb a 2. szemeszter végéig.

3.2. A tantárgyak programjának rövid ismertetése

Lásd külön!

A tantárgyak elméleti és gyakorlati óraszámát, a kollokviumok és a gyakorlati jegyek számát a tantervi táblázat tartalmazza.

4. A képzés, a tananyagközlés módja

Az előadási anyag nagy részét jegyzet vagy kijelölt szakirodalom tartalmazza. Az előadásokon a nagyobb anyagrészek összefoglalására, ill. szűkebb, de nagyobb

felkészülést igénylő témakörök részletes tárgyalására kerül sor.

A gyakorlati példák, tervezési feladatok kidolgozása, kísérleti mérések kiértékelése, ill. üzemlátogatások, faszervezetű építmények és építkezések felkérésére szolgálják az anyag megértését és elmélyítését.

5. A számonkérés módjai

A tanulmányi foglalkozásokról és a vizsgákról való távolmaradás esetére az Erdészeti és Faipari Egyetem Tanulmányi és Vizsgaszabályzata az irányadó.

Az egyes tantárgyak félévi értékelése kollokviumi vizsgával és — néhány esetben — gyakorlati jeggyel történik. Az államvizsgára bocsátás egyik felvétele a tantervben megadott vizsgák sikeres letétele.

5.1 Diplomaterv

A szakmérnökhallgatók — legkésőbb a 4. szemeszter folyamán — olyan diplomaterv témát választanak, amely fő vonalaiban a

4. A fa- és faalapú anyagok anizotróp rugalmasság- és szilárdságtana,
 5. Tartószerkezet,
 7. Faépítészet,
 8. Teherviselő faszervezetek,
 9. Faszervezetek állagmeghatározása és felújítása,
 10. Faszervezetek állagmeghatározása és felújítása,
 11. Faszervezetek építéstechnológiája
- c. tárgyak valamelyikéhez, (esetleg többhöz) kapcsolódik.

A kész diplomatervet a lezárt negyedik szemesztert követő, legfeljebb negyedik államvizsga időszak előtt két hónappal (gyakorlatilag 3 éven belül) kell benyújtani.

A diplomaterv értékelését egy belső (egyetemi) és egy külső bíráló végzi.

5.2 Államvizsga

Az államvizsga tárgyai:

Fő tárgy:

9. Faszervezetek méretezése

Melléktárgyak:

4. Fa- és faalapú anyagok anizotróp rugalmasság- és szilárdságtana,
5. Tartószerkezetek,
7. Faépítészet,
8. Teherviselő faszervezetek,

10. Faszervezetek állagmeghatározása és felújítása,

11. Faszervezetek építéstechnológiája

c. tárgyak közül szabadon, de kötelezően választott két tantárgy.

Az államvizsga során a jelöltnek tanúsítania kell, hogy a képzés során megismert anyagot szintetizáló módon, magas szinten ismerni és alkalmazni tudja.

Az államvizsgát 2—5 tagból álló Állami Vizsgáztató Bizottság előtt kell tenni. A bizottság elnöke és tagjai egyetemi oktatók és külső szakemberek.

5.3 Lehetőség az egyetemi doktorátus megszerzésére

Ha a szakmérnökjelölt felkészültségét és — mindenekelőtt — diplomatervének színvonalát úgy ítéli meg, hogy az alkalmas doktori disszertációként való elfogadásra is, az egyetemi doktori fokozat megszerzésének szándékát diplomatervének benyújtásakor írásban kérvényezheti.

Amennyiben a dolgozat a bírálók szerint nemcsak a szakmérnöki, hanem a doktori értekezés követelményeinek is eleget tesz, ill. a jelölt azt sikeresen megvédi, a szakmérnöki államvizsgát egyben a doktori szigorlat előírásainak megfelelően teheti le.

Az egyetemi doktori fokozat elnyerésének egyéb előírásait és követelményeit az EFE Doktori Szabályzata tartalmazza.

5.4 Az oklevél megszerzésének feltételei

- a tantervben megadott vizsgák sikeres letétele,
- a diplomaterv elkészítése, a megadott határidőn belüli benyújtása és megvédése,
- az államvizsga sikeres letétele.

6. A szakképzettség meghatározása

Az 5.4 pontban megadott feltételek teljesítése után a hallgatók

Faszervezet-építő szakmérnöki oklevelet (szakképzettséget) kapnak.

A tantárgyak részletes programját érdeklődésre elküldjük.

A képzés félévi részvételi díja előreláthatólag 6000 — 7000 Ft/fő. Nagy segítséget nyújtana a szervezőknek a várható jelentkezők számának hozzávetőleges ismerete. Kérjük részvételi szándékukat — természetesen egyelőre minden kötelezettség nélkül — a Továbbképzési Osztályon jelezzék.

EGYES ÜLETI HÍREK

Rovatvezető: *Ézsiás Pálné*

Szeptember 3. Ülést tartott a Bútoripari Szakosztály vezetősége. Matlák Zoltán titkári megnyitója után ismertette a FATE vezetőségének augusztusi ülésén elhangzottakat és a III—IV. negyedévre tervezett, faiparral kapcsolatos külső rendezvényeket.

Beszámoló hangzott el a IV. negyedévben Noszvajon tartandó kárpitos műszaki továbbképző tanfolyam előkészítő munkáiról.

A FAIPAR c. folyóirat helyzetéről Matlák Zoltán adott tájékoztatást.

A szakosztály titkára ismertette a faipari szakmai híreit.

Az ülésen 12 fő vett részt.

Szeptember 4. Ülést tartott a Fűrész-Lemezipari Szakosztály vezetősége. Dr. Pluzsik András titkári megnyitója után egyetlen téma szerepelt a napirenden: „A fafeldolgozás privatizációja.

Az ülésen 7 fő vett részt.

Szeptember 12—14. A FATE háromnapos tanulmányutat szervezett a faipar műszaki szakembereinek az ausztriai Klagenfurtba, ahol az erdészeti és faipari gépek kiállítását és vásárát tekintették meg. A látottakról részletes beszámolót fogunk közölni.

A tanulmányúton 79 fő vett részt.

Szeptember 27. Ülést tartott a FATE vezetősége. Napirenden szerepeltek a következő témák:

- Feladatok megoszlása a vezetőség tagjai között.
- Az 1990. IV. negyedévben tartandó rendezvények, ezen belül a szeptember 27-én tartandó nagyrendezvény.
- Az egyesület anyagi helyzete.
- Az egyesület féléves programjának tervezete.
- A FAIPAR c. lap helyzete.

Az ülésen megjelent 6 fő.

Szeptember 27. A FATE vezetősége szakmai ankétot tartott a MTESZ-székházban (Anker-köz) „Az erdőgazdálkodás és az alapanyaggyártó faipar szakmai és szervezeti kapcsolatainak időszerű kérdései” címmel.

A vitaindító előadást Dauner Márton, a Földművelésügyi Minisztérium Erdészeti és Faipari Főosztályának vezetője tartotta. Az előadó a fahasznosítás kérdésével, az erdőállomány helyzetével, a környezetvédelem és a tulajdonviszonyok kérdésével foglalkozott.

Az egyesület meghívta a legnagyobb erdőgazdaságok, bútorgyárak, szövetkezetek, fafeldolgozó üzemek és szakminisztériumok képviselőit.

A felkért hozzászólók, dr. Lett Béla, m. tanszékvezető egyetemi tanár (EFE), dr. Németh József vezérigazgató (FÜRLÉMHO), és Várhelyi József vezérigazgató (Zalai

EFAG) hozzászólásaikkal kiegészítették az előadó mondanivalóját. Véleményt nyilvánítottak továbbá a fafeldolgozó üzemek képviselői közül többen is.

A rendezvényen részt vett 68 fő.

Szeptember 27. Ülést tartott a Titkári Tanács, Lele Dezső főtitkár vezetésével. Az ülésen részt vettek az egyesület vezetőségének tagjai, a budapesti és vidéki szervezetek és bizottságok vezetői.

A főtitkár ismertette az egyesület legutóbbi vezetőségi ülésének határozatait és a FATE féléves programját az 1991. évi közgyűlésig terjedő időszakra. Beszámolt a FAIPAR c. lap helyzetéről és a tervezett változtatásokról. Megemlítette, hogy a MTESZ november 25-iki közgyűlésére egyesületünk tizenegy küldöttet delegál. Tájékoztatást adott

a MTESZ alapszabály és programnyilatkozat tervezeteiről.

A FATE-szervezetek titkárai beszámoltak eddig végzett tevékenységükről, terveikről.

Az Ellenőrző Bizottság vezetője, Pásztor Péter tájékoztatást adott az egyesület anyagi helyzetéről.

Az 1990. IV. negyedévi rendezvények bejelentése után a főtitkár kérte a megjelenteket a munka további folytatására, majd az ülést beárta.

Az ülésen megjelent 23 fő.

Szeptember 27. Ülést tartott a Szerkesztő Bizottság. Áttekintették a beérkezett cikkeket, majd továbbították lektorálásra. A kefelevonatok ellenőrzése után összeállították az 1990/11. lapszámot.

A faipari anyagmozgatás új lehetősége

A faipari tevékenység során jellegzetes, sokszor visszatérő problématorrás a különböző rakatok biztonságos rögzítése. A rakatok széthullása – a kétségtelen balesetveszély mellett – az anyagok, félkész- és késztermékek sérülését és átrakásának szükségességét, vagyis elkerülhető többletköltséget okoz. Ebből is nyilvánvaló, hogy a korszerű termelési technológia nélkülözhetetlen eleme a megbízható, sokoldalú, műszaki paramétereikkel pontosan jellemezhető rögzítési rendszer. Ezt kínálja Önnek is az Empack árurogzítási rendszere, melynek közös jellemzője a

BIZTONSÁG és GAZDASÁGOSÁG!

Az Empack rakatrogzítési rendszere széles terhelési határok (600–4000 kp között) és a feladathoz kiválasztható, tetszőleges hosszúságok mellett az alkalmazott poliészter anyagok kedvező tulajdonságaival és a rendkívül egyszerű kezelhetőségével nyújt segítséget mind a rakodótagos, mind pedig az egyéb segédeszköz nélküli rakatképzéshez. A hevederes technológia lehetővé teszi, hogy rönkök, szalanyagok, fűrészarúk, lapok és más faipari termékek esetén egyaránt megfelelő biztonságot nyújtsanak a termékeknek és a velük dolgozóknak, a többszöri felhasználás lehetőségei pedig gazdaságossá teszi alkalmazásukat.

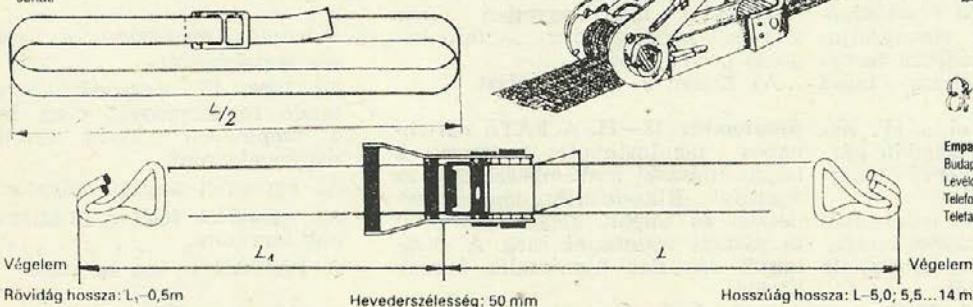
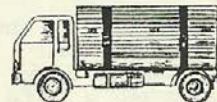
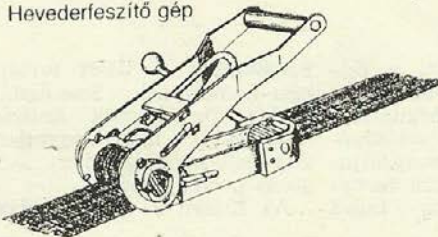
Az Empack rakományrogzítési rendszer a világon ezt elsőként kidolgozó, egyben egyik legnagyobb szakkégenek, az amerikai AEROQUIP cégnek a technológiájára épül. Ezt a világszínvonalat képviselő rendszert a kapcsolódó, kiegészítő eszközök széles választéka, valamint a felhasználási anyagok minősége és tulajdonságai kiválóan alkalmassá teszik a faipari anyagok, félkész- és késztermékek biztonságos szállítására. A többféle (2–5 tonna egyedi rögzítőerőig terjedő) kategóriában és a feladathoz legmegfelelőbb hosszúságban választható eszközök mellett, hogy közvetlen módon, a szállítmány sérülésmentes, a fuvarkapacitás teljes kihasználásának lehetőségét is nyújtó módon gazdaságosnak, további egyedülálló előnnyel is rendelkeznek. Az Empack rakományrogzító eszközöket alkalmazók számára a Hungária Biztosító jelentős kedvezményt ad az árukár felelősségi és fuvarozási biztosítás díjaiból!

A poliészter alapanyagú emelőkötelek és hevederek számtalan kedvező tulajdonsága közül azt a jellemzőjüket emeljük ki, mely a jó és könnyű kezelhetőség, hosszú élettartam, magas biztonsági tényezők mellett fontos különböző kellenetlenségeket előző meg, alkalmazásuk során még a legfinomabb (festett v. finoman megmunkált) felületek sem sérülnek meg!

Felhívjuk szíves figyelmét, hogy szakképzett munkatársaink készséggel állnak rendelkezésére ahhoz, hogy eseti, speciális feladatokra is a legalkalmasabb technológiát dolgozzák ki és adják át Önnek – ingyenes szolgáltatásként!

Kérjük, keressen meg minket, segítünk!

Hevedereszítő gép

Empack

Empack Kft.
Budapest XI. Budafoki út 111–113.
Levél cím: 1115 Budapest, Tétényi köz 7.
Telefon: 186.9955/120 Telex: 22-4646
Telefax: 166-7543

Rovatvezető: Ézsiás Pálné

A Zala Bútorgyár üzemi lapja az 1990. évi őszi BNV idején jelent meg, exkluzív színes nyomással, sok fotóval, amelyeken bemutatják a márkaboltok kínálatának legszebb darabjait, valamint a zalaegerszegi saját bútorboltot.

Helytállunk az éleledő piaci versenyben

Szabados Jenő, a Zala Bútorgyár gazdasági vezérigazgató-helyettese cikkében azt írja, hogy bár a gazdasági mutatókat teljesítették, felerősödtek a gazdálkodást érintő negatív hatások. Több éve tartó kedvező belföldi piaci helyzet után, ez év áprilisától erőteljes visszaesés tapasztalható, mely az egész ország területére kiterjedően jelentkezett. Június végére a kereskedők szinte sehol sem kértek bútort. A kereskedelem készletezésre csak igen magas kamatlábra kap hitelt, — a lakosság sem igényel vásárlási kölcsönt a 30% feletti kamat miatt. Nehéz megítélni, hogy ez évben még mi várható, visszaáll-e a normális üzletmenet. Naponta kell egyeztetni a kereskedelemmel, módosítani a késztermék gyártását.

Kedvező a helyzet a nem rubel elszámolású exportban. A régi partnerek mellett újak is jelentkeztek. A tervezett 95 millióval szemben 115,3 millió forintot teljesítettek. Nagy nehézségek árán, de sikerült a sorbanállást elkerülni. A belföldi vevők rendre fizettek, de a tőkés exportot bonyolító külkereskedelmi vállalat már egy éve folyamatosan nagy összeggel tartozik a vállalatnak. Ez időnként pénzügyi nehézséget okozott. A második félétől a megszerzett külkereskedelmi jogok alapján saját kézbe veszik a tőkés export bonyolítását.

A vezérigazgató-helyettes megemlíti az anyagárak folyamatos emelkedését, amelyet teljes egészében nem tudnak a bútor árában érvényesíteni, ez igencsak csökkenti a nyereséget és az árak növekedése még nem állt meg.

Bár több vállalat a félévet veszteséggel, vagy 1—3%-os nyereséggel zárta, lecsökkent a jó eredményeket produkáló vállalatok száma.

Ez évre 20,5%-os keresetnövekedést terveztek, év végén pedig egy teljes hónapot fizetnek ki 13. havi fizetés címén. Ezzel lépést tudnak tartani az inflációval.

Szabados Jenő bízik abban, hogy az éleledő piaci helyzetben úgy a piaci igényeknek, mint a minőségi elvárásnak meg tudnak felelni.

50 milliós technológiai fejlesztés

Új felületkezelő üzemszám került átadásra a Zala Bútorgyárban. A beruházás ajánlatai közül az Eisenmann cég ajánlatát fogadták el, mert minden szempontból megfelelt a gyár elképzeléseinek. Mérvadó volt, hogy az általuk szállított lapalkatrész-felületkezelő gépsor évek óta kifogástalanul működik.

Egy 500 m² alapterületű légudivart építettek műhelycsarnokká, úgy, hogy egyben a folyamatos üzemeletést biztosították, helyi erőből, a beruházási csoport szakembereivel, egy nyugatnémet szakember vezetésével. A tetőszigetelést, a padozat munkáit és a festést külső vállalkozók végezték.

A felületkezelő három elkülöníthető teremből áll. A szóróberendezést a DATE (NSZK) cég szállította, amelyek magasnyomású és normál működésűek, némi ráfordítással elektrosztatikus szórásra átalakíthatók. A fülkék vízfűgőnyös működésűek. Minden teremben gáz- és oldószerérzékelő van. Ha a megengedett oldószer-koncentráció 20%-át eléri a teremben lévő koncentráció, akkor hang- és fényjelzés riaszt, ha 40%-át, akkor a berendezés automatikusan leáll, az elszívó ventilátor működésbe lép. Kb. húszszoros légcsere óránként. A több mint 50 milliós beruházás eredményeként javulnak a dolgozók egészségügyi körülményei, tűz- és robbanásbiztos lesz. A felületkezelés minőségében is előrelépés várható.

Ki, mit, kinek tervez a Zala Bútorgyárban

Kozma Péterné, a Zala Bútorgyár főmérnöke cikkének bevezetőjében azt írja, hogy az erkölcsi és az anyagi megbecsülés hiánya miatt „fehér holló” az iparban a designer, így a forgalomba kerülő bútorok nagy részét a nem kifejezetten e célra képzett faipari mérnökök, technikusok tervezik. Ez pedig kihat a termékek sikerére, piaci megjelenésére. A Zala Bútorgyár azok közé a kivételek közé tartozik, ahol állandó munkatársként dolgoznak belsőépítészek, 15 éve Gál Magdolna, aki egyben a gyár művészeti vezetője, 2 éve pedig Nagy Erzsébet belsőépítész is. A faipari és kárpitosipari szakemberek közreműködése a ter-

vezési feladatoknál nélkülözhetetlen. Egy-egy sikeres termék kidolgozása kollektív munka eredménye, így a termékkalá a belsőépítészek és a műszakiak közös alkotása. A végső bizonyítványt azonban a piac, a vásárlóközönség állítja ki a termékekről. Céljuk elfogadható áron színvonalas bútort gyártani.

A cikk szerzője ismerteti a két tervező legsikeresebb termékeit, ezekről fotókat is láthat a lap olvasója.

Fém bútortervek a PEZA-tól

Két éve, hogy a Zala Bútorgyár és az osztrák Machinen Peneff cég PEZA Kft. névvel vegyesvállalatot alapított. A lap közli az 1990. I. félévi eredményeket, majd megemlíti, hogy idén márciustól a csiszolószalag, fa díszítőelem és dobozgyártó tevékenységük különböző fémtermékcikk gyártásával bővült. Legjelentősebb a fém bútortervek gyártása, amelyek a bútorgyárak érdeklődését kiváltották. Ez évben 10 MFt értékben vásároltak belőle. XVI. évf., 9. sz., 1990. szeptember

Elköszöntünk

A Domus LÁV vezérigazgatója, Czinege Antal nyugdíjba ment. A vállalat dolgozóit a Csepel Sportklub olimpiai termében búcsúztatták főnöküket, s mint köztudott, évek óta ő a sportklub társadalmi elnöke.

Czinege Antal tizenkét évig állt a vállalat élén. Sok küzdelemben volt része, összevonás, szétválás, folytonos szabályozó- és rendeletváltás, módosítások ideje volt ez. A Társasági Törvény megjelenése után csatlakoztak különféle társaságokhoz, most pedig önálló társaságot alapítanak.

Czinege Antal megköszönte a búcsúztató szavakat, elmondta, hogy nem akar búcsúzni, csak elköszönni, mert nem szeretne elszakadni régi munkatársaitól.

A lap fotókat közöl az ünnepségről, az ünnepeltről.

M. Dauner:

Az erdőgazdálkodás és az alpanyaggyártó faipar szakmai, szervezeti kapcsolatainak időszeri kérdései
Live Questions Relating to the Organizational, Professional Connections Between the Forestry and the Primary Woodworking Industry

27th September 1990 a professional conference on the topic „Live questions relating to the organizational, professional connections between the forestry and the primary woodworking industry” has been organized by the Scientific Association for Woodworking Industry. The paper introducing the discussion was delivered by Mr. Márton Dauner, head of department for forestry and woodworking industry in the Ministry of Agriculture. Invited speakers — Mr. Dr. Lett Béla, acting head of department at the University of Sylviculture and Woodworking Industry, Mr. Dr. Várhelyi József, General Director of Zala Forestry and Woodworking Company and Mr. Hartman Tibor, acting General Director of the Enterprise for Saw and Plate Industry and Coopers — contributed to the discussion. In this article the main points of the opening paper are published, among others about the probable changes of property nexus, the free undertaking, the property management of forestry for long run and the privatization of forestry, and also about the main development tendencies of wood utilization and of wood processing.

Z. Matlák:

1992 utáni évek feladataira való készülés a faiparban
Woodworking Industry Preparing for the Tasks of the Years after 1992

The establishment of United Europe will be announced by European Economic Community on 31st December 1992 what will mean first of all the elimination of customs within the EEC-countries, the free flow of goods, capital, manpower and information and realization of uniform quality and other requirements.

The united Europe is a great challenge both for the member states and for the third countries.

Among the so to speak enforced developments stand pre-eminent the importance of the development of quality of products and services, of the quality systems and of quality attestation. The author attempts to sum up the present situation, the requirements given in standards ISO 9000 and the idea of product liability and to outline the tasks to be performed in this connection.

M. Dauner:

Az erdőgazdálkodás és az alpanyaggyártó faipar szakmai, szervezeti kapcsolatainak időszeri kérdései
Aktuelle Fragen der organisatorischen, gewerblichen Verbindungen zwischen den Forstwirtschaft und primären Holzindustrie

Am 27. September 1990 wurde durch den Wissenschaftlichen Verein für Holzindustrie eine Fachkonferenz zum Thema „Aktuelle Fragen der organisatorischen, gewerblichen Verbindungen zwischen den Forstwirtschaft und primären Holzindustrie” organisiert. Die Diskussion wurde mit einem Vortrag von Herrn Márton Dauner, Leiter der Hauptabteilung für Forstwirtschaft und Holzindustrie im Ministerium für Landwirtschaft eingeleitet. Als aufgeforderte Diskussionsredner haben Herr Dr. Béla Lett, beauftragter Leiter des Lehrstuhls der Universität für Forstkunde und Holzindustrie; Herr Dr. József Várhelyi, Generaldirektor der Forstwirtschaft und Holzkombinat Zala; Herr Tibor Hartmann, beauftragter Generaldirektor des Unternehmens für Säge-, Platten- und Fassindustrie ihre Meinung dargelegt. In diesem Artikel wird das Material des einleitenden Vortrags publiziert. Betont werden solche Fragen, wie die zu erwartende Umgestaltung der Eigentumsverhältnisse, die freie Unternehmungen, die Vermögensbewirtschaftung der Forstwirtschaften für längere Sicht und die Privatisierung, sowie die wichtigste Richtungen der Entwicklung der Holzverwertung und Holzverarbeitung.

Z. Matlák:

1992. utáni évek feladataira való felkészülés a faiparban
Vorbereitungen in der Holzindustrie zur Aufgaben der Jahren nach 1992

Am 31. Dezember 1992 wird die Konstitution des einheitlichen Europa von der EWG ausgerufen. Das wird bedeuten vor allem die Abschaffung der Zöllen innerhalb der EWG-Länder, ein freier Strom von Gütern, Kapital, Arbeitskräfte und Informationen, sowie die Realisierung der einheitlichen Qualitätsforderungen.

Das einheitliche Europa ist eine gewaltige Herausforderung auch für die Mitgliedsstaaten, besonders aber für die Drittländer. Von den sozusagen erzwungenen allgemeinen Entwicklungen erheben sich die Entwicklung der Qualität von Produkten und Dienstleistungen, die Wichtigkeit der Qualitätssystemen, der Qualitätssertifikation.

Der Autor versucht die heutige Lage, die Forderungen der Normen ISO 9000 sowie den Begriff Qualitätsverantwortung - zusammenzufassen und die damit verbundenen Aufgaben zu schildern.

M. Dauner:

Az erdőgazdálkodás és az alpanyaggyártó faipar szakmai, szervezeti kapcsolatainak időszeri kérdései
Актуальные вопросы об организационных, деловых связях между лесным хозяйством и первичной лесопромышленностью

Научным Обществом Лесопромышленности 27 сентября 1990 г. была организована специальная конференция на тему „Актуальные вопросы об организационных, деловых связях между лесным хозяйством и первичной лесопромышленностью”. Вступительным докладом выступил начальник главного отдела по лесному хозяйству и лесопромышленности Министерства сельского хозяйства, Мартон Даунер. Приглашенными содокладчиками выступили и. о. заведующего кафедрой Университета лесоводства и деревообрабатывающей промышленности, д-р Летт Бела, генеральный директор Лесного и деревообрабатывающего хозяйства ЗАЛА, д-р Вархей Ежэф, и. о. генерального директора Предприятия лесопилной промышленности и производства плит и бочек, Гартман Тибор. В настоящей статье публикуется материал вступительного доклада, в том числе затрагиваются вопросы как ожидаемые изменения отношений собственности, свободное предпринимательство, управление имуществом лесного хозяйства на более длительный срок и приватизация, а также главные направления развития утилизации древесины и обработки дерева.

Z. Matlák:

1992 utáni évek feladataira való készülés a faiparban
Подготовка в лесопромышленности к задачам после 1992 года

Европейским Экономическим Сообществом 31 декабря 1992 г. будет объявлено создание единой Европы, что значит прежде всего отмену таможенных пошлин внутри стран ЕЭС, свободный споток товаров, капитала, рабочей силы и информации, осуществление единых требований к качеству.

Единая Европа представляет собой огромный вызов как для стран-членов, так и для третьих стран. Из ряда так говоря вынужденных общих развитий выдвигаются на передний план развитие качества продукции и услуг, системы качества, важность сертификации качества.

Автор попытается суммировать настоящее положение, требования стандартов ИСО 9000, понятие ответственность за качество и обрисовать связанные с этим задачи.

FAIPAR

FAIPARI TUDOMÁNYOS EGYESÜLET, MINT A MTESZ TAGEGYESÜLETÉNEK LAPJA

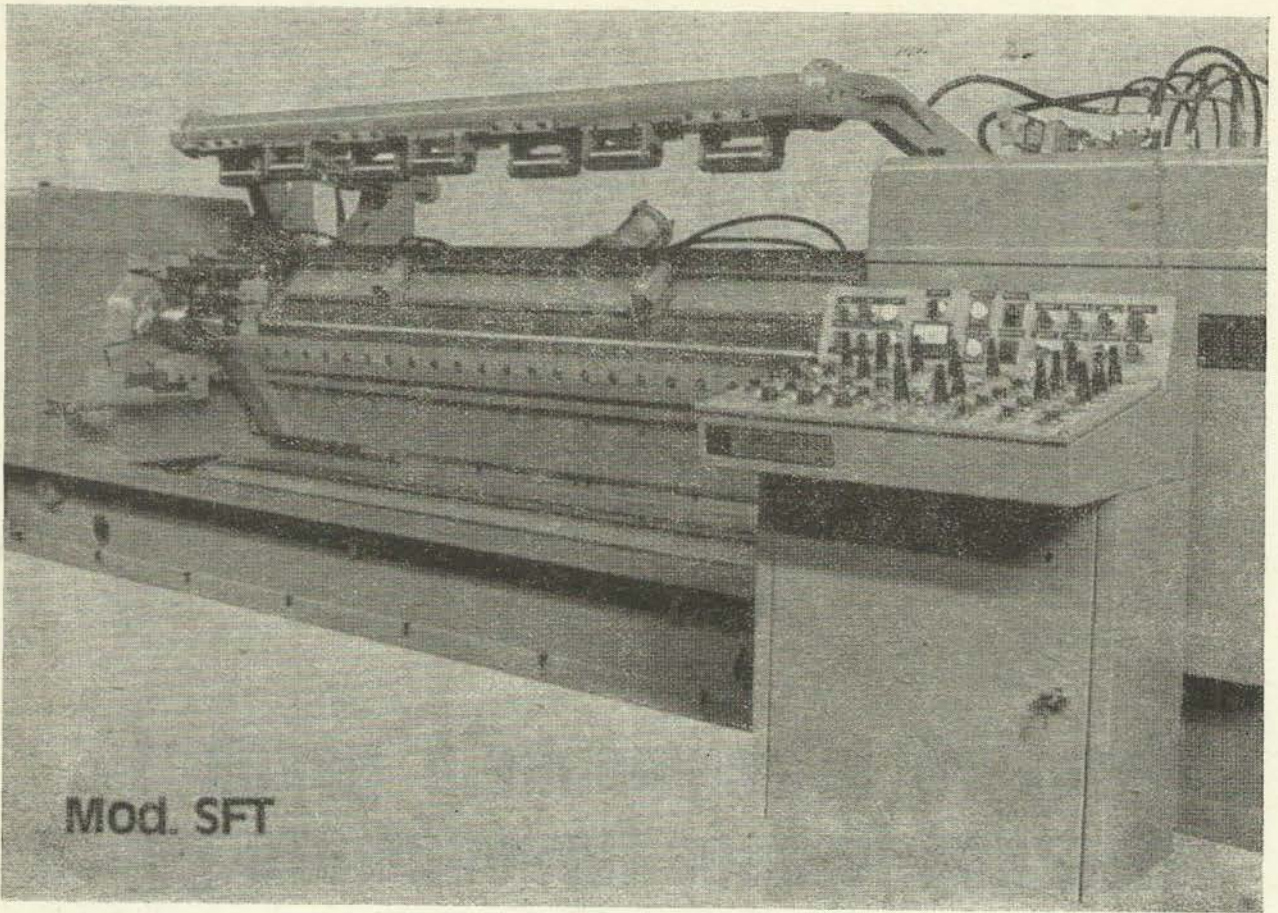
Korszerű famegmunkáló gépek 14. Teleszkóp-főorsós furnéhámozó gépek

Furnéhámozáskor a tengelye körül forgó rönk végzi a forgácsoló főmozgást, a forgástengely felé haladó gépkés pedig az előtoló mellékmozgást. Az összetett művelet eredménye, terméke a furnér.

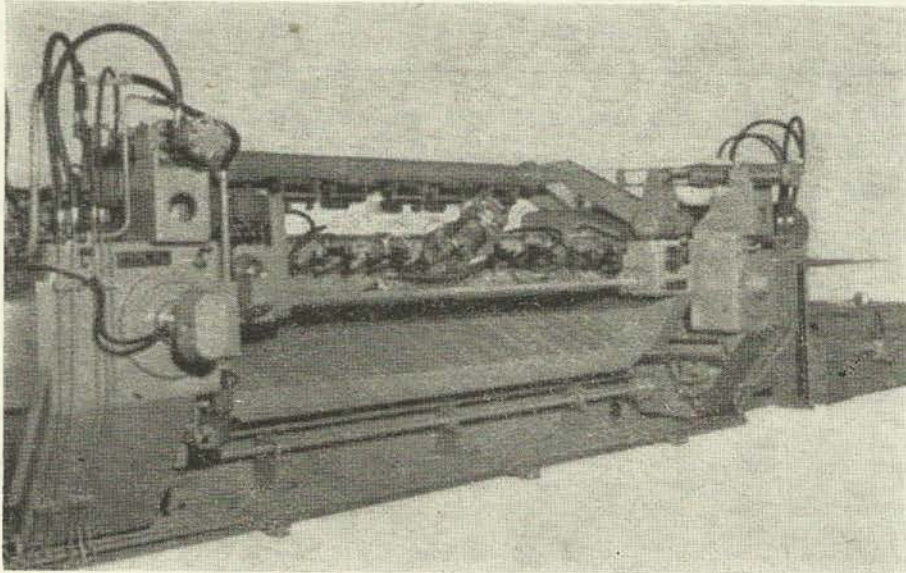
1. táblázat

Modell	SFT 1000					SHP 1400					SHP 1700				
Legnagyobb hámozási szélesség	mm	1500	2000	2350	2700	3300	2000	2700	3600	2000	2700	3300	3300	3600	
Legkisebb befogható rönkhossz	mm	850	1350	1700	2050	2650	1370	2070	2670	2970	1170	1870	2470	2770	
Legnagyobb rönkátmérő	mm			1000				1400				1700			
Késhossz	mm	1530	2050	2380	2730	3330	2050	2730	3330	3630	2050	2730	3330	3630	
Az orsók állíthatósága	mm			400				400				500			
Orsóátmérő															
belső	mm	72	72	82	82	92	102	102	102	102	112	112	112	112	
külső	mm	125	125	125	125	150	150	150	150	150	180	180	180	180	
A menesztöcsücs átmérője	mm														
belső	mm	75	75	85	85	95	105	105	105	105	115	115	115	115	
külső	mm	150	150	170	170	180	230	230	230	230	280	280	280	280	
Legnagyobb orsófordulatszám	f/perc			400				250				200			
Rönkbefogás		kétoldalú, hidraulikus					kétoldalú, hidraulikus					kétoldalú, hidraulikus			
Furnérvastagság	mm			0,5—8				0,5—8				0,5—8			
Főmotor-teljesítmény	kW	50—	60—	60—	70—	70—	60—	80—	90—	100—	70—	90—	100—	100—	
		60	80	80	90	100	90	100	110	110	90	100	110	110	
Segédmotor-teljesítmény	kW			10,5				15				15			
A hidraulikus aggregát teljesítmény	kW			18,5				18,5				18,5			
Nettó tömeg	kg	17 000	18 600	19 500	20 300	21 600	24 500	26 500	28 000	29 200	29 000	31 000	33 000	34 500	
Bruttó tömeg	kg	18 600	20 300	21 400	22 200	23 700	26 700	29 000	30 700	32 000	31 600	34 000	36 200	37 800	
Csomagolási térfogat	m ³	34,5+	36,5+	38+	39,5+	42+	41+	45+	48+	50+	44+	48+	51+	53+	
		12	12	12	12	12	14	14	14	14	15	15	15	15	
Orsóátmérő teleszkóp nélküli hámozógépnél (SFT/S modell)	mm	82	82	92	92	102	112	125	125	150	150	150	150	180	

Egyes műszaki adatok esetében alternatív megoldások is lehetségesek)

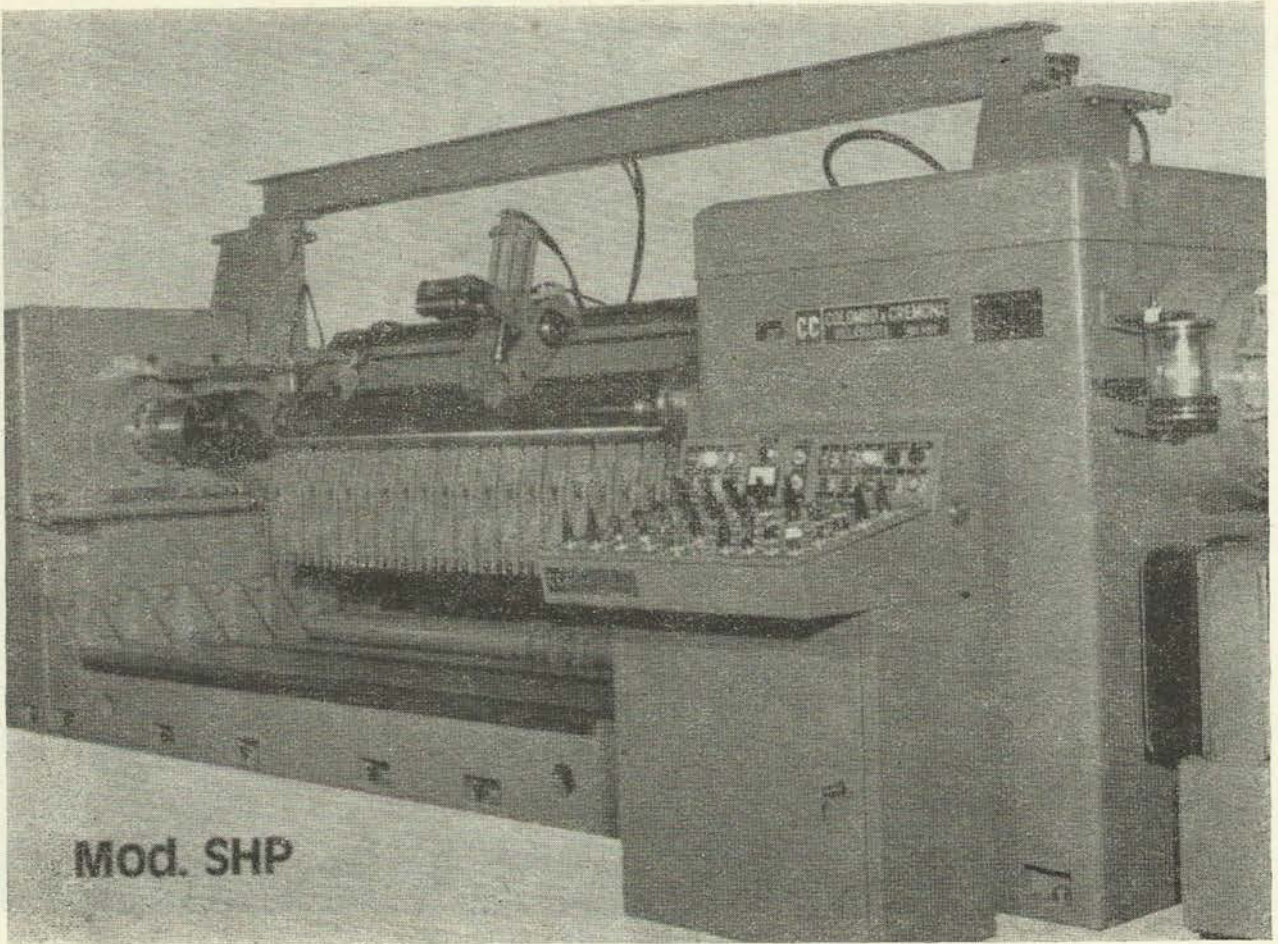

1. ábra. Furnérhámozó gép. SFT-modell

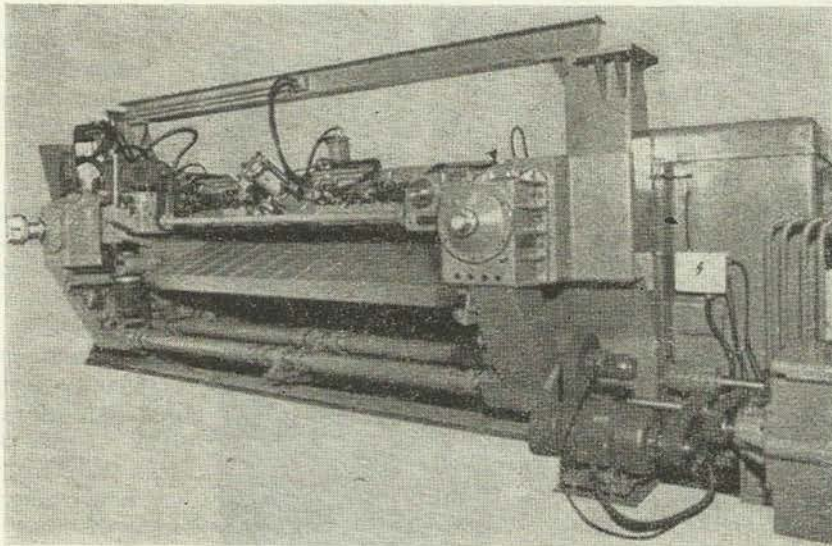

2. ábra. SFT hámozógép-modell hátulnézete

A Colombo & Cremona cég kivitelűek. Szerkezeti pontosságuk, nagy teljesítményük, magas ipar keresett berendezései. Az SFT és SHP furnérhámozógépeik sok évtizedes tapasztalatok alapján készülnek, kompakt, erőteljes, biztonságuk, valamint egyszerű zógép-modelleknél

3. ábra. Furnérhámozó gép, SHP-modell

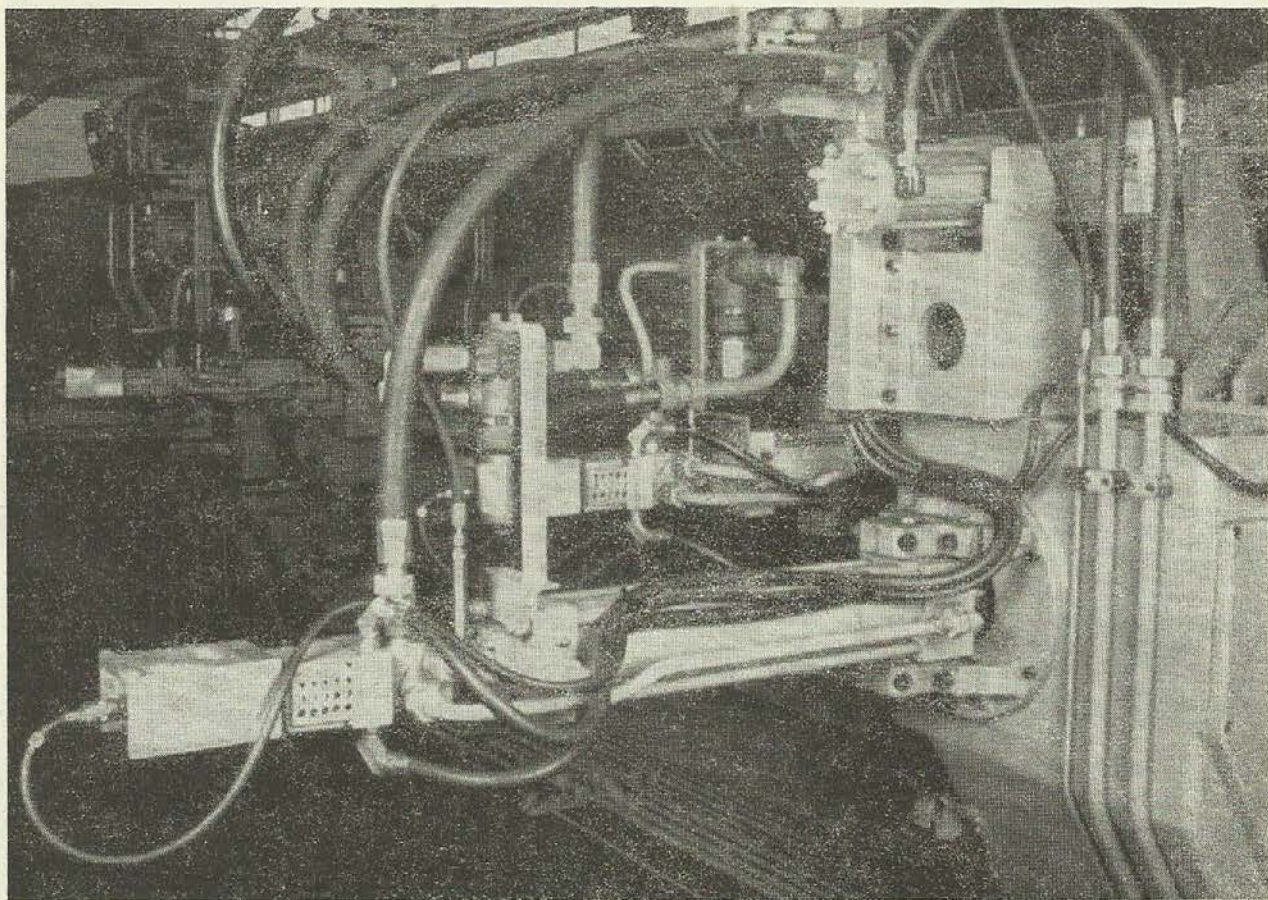

4. ábra. Az SHP hámozógép-modell hátulnézete

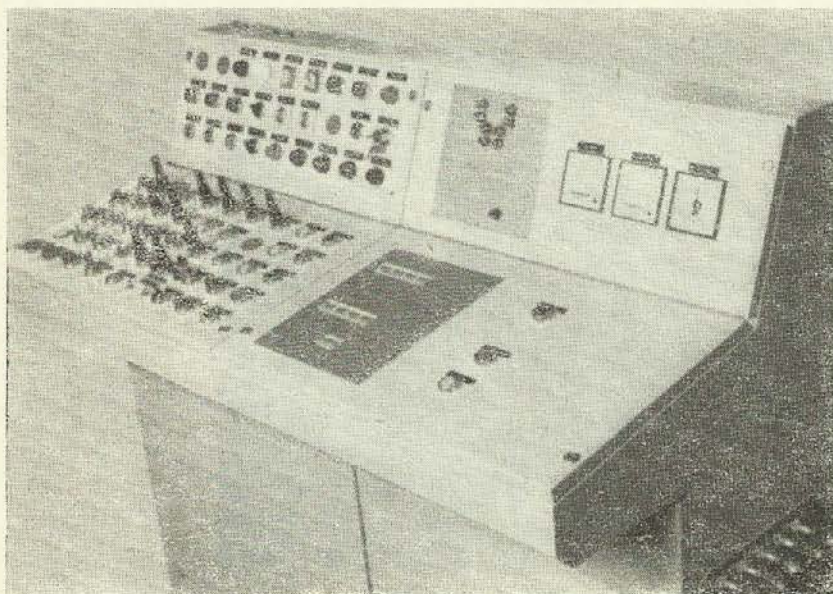
— a fűrszó teleszkópos rendszerű, (de a mindenkori munkafeltételeknek megfelelően egyszerű orsókkal is megrendelhetők),

— a rönkbefogás mindkét oldalon hidraulikus úton történik,
 — nyomóberendezés biztosítja a kifogástalan hámozást a legkisebb átmérőnél is,

— a nyomógerenda beállítása automatikus,
 — minden beállítás egyetlen, az operátor számára kedvezően elhelyezett asztalon végezhető.

6. ábra. A furnérhámozó gép vezérlőasztala

5. ábra. A késtartó gerenda és a nyomóléc beállítására szolgáló hidraulikus rendszer

A hámozógépek különösen alkalmasak arra, hogy gépsorok tagjaiként magas termelékenységű munkát végezzenek. Ezt a célt szolgálják a cég egyéb kiegészítő —, központosító, ollózó stb. — berendezései is.

Az **SFT** és **SHP** modellek legfontosabb műszaki adatait az 1. táblázat foglalja össze.

A két alapmodellel és azok további részleteivel ismertetnek meg az 1—6. ábrák.

A késtartó gerenda furnérvastagságnak megfelelő előtolását speciális, hidraulikus szervohengerek végzik. A nyomóléc beállítása is teljesen automatizált.

A hagyományos megoldásokhoz viszonyítva az új rendszer 0,02 mm-es fokozatokkal, igen pontos furnérvastagság-meghatározást

tesz lehetővé. Előnye továbbá a nyomóléc—kés kapcsolat egzakt beállíthatósága, a gyors nyitás és zárás, a mechanikus elemek számának csökkenése, a kisebb zaj, a karbantartási feladatok egyszerűsödése.

Szalay Lajos

Documentation

Dokumentation

Документация

Dr. S. Tóth:
OMÉK'90

On the occasion of National Agricultural and Food Industry Exhibition and Fair'90 (OMÉK 90) the forestry, the wood processing and the venery appeared together.

The author, covering the exhibition as a whole lays stress on the exhibition in the Hall 30, representing the wood economy, particularly the products of wood processing and the wood protection.

The most important conclusion as to the next OMÉK that the fair character of the event is to be strengthened.

Dr. S. Tóth:
OMÉK'90

An der Nationalausstellung und Messe der Landwirtschaft und Lebensmittelindustrie (OMÉK) im Jahre 1990 wurden die Forstwirtschaft, die Holzverarbeitung und die Wildpflege gemeinsam dargestellt.

Es wird die die Holzwirtschaft representierende Ausstellung in der Halle 30 erörtert, mit besonderem Rücksicht auf die Produkte der Holzverarbeitung und auf den Holzschutz.

Die wichtigste Feststellung bezüglich der folgenden OMÉJK ist, dass die Messecharakter der Veranstaltung verstärkt werden soll.

Dr. S. Tóth:
OMÉK'90

На Национальном выставке и ярмарке сельского хозяйства и пищевой промышленности в 1990 г. лесное хозяйство, лесобработка и охотничье дело были вместе представлены.

Автор информирует о выставке в целом, о выставке, организованной в павильоне 30, демонстрирующей лесопромышленности, уделяя особое внимание изделиям деревообрабатывающей промышленности и защите древесины.

Относительно очередной выставки делается вывод, что необходимо усугубить характер ярмарки этого мероприятия.

Contents

Inhalt

Содержание

Invitation

Dauner Márton: Live Questions Relating to the Organizational, Professional Connections between the Forestry and the Primary Woodworking Industry

Dr. Lett Béla: Contribution

Dr. Várhelyi József: Contribution

Hartmann Tibor: Contribution

Mallák Zoltán: Woodworking Industry Preparing for the Tasks of the Years after 1992

Dr. Tóth Sándor: OMÉK'90

Foreign Press Review

News of the Union of Technical and Scientific Associations Hungarian Press Review

Information on the Training of Building Engineers Specialized for Wooden Constructions Association's News

Supplement: Modern Woodworking Machines — 14

Plywood Peeling Machines with Telescopic Main Spindle

Aufruf

Dauner Márton: Aktuelle Fragen der organisatorischen, gewerblichen Verbindungen zwischen den Forstwirtschaft und primären Holzindustrie

Dr. Lett Béla: Beitrag

Dr. Várhelyi József: Beitrag

Hartmann Tibor: Beitrag

Mallák Zoltán: Vorbereitungen in der Holzindustrie zur Aufgaben der Jahren nach 1992

Dr. Tóth Sándor: OMÉK'90

Auslandsschau

Nachrichten des Bundes der technischen und naturwissenschaftlichen Vereine

Heimatsschau

Information über die Bildung von Fachingenieuren für Holzkonstruktionsbau

Vereinsnachrichten

Beilage: Moderne holzbearbeitende Maschinen — 14

Furniershälmaschinen mit Teleskop-Hauptspindel

Обращение

Даунер Мартон: Актуальные вопросы об организационных, деловых связях между лесным хозяйством и первичной лесопромышленностью

Д-р Летт Бела: Выступление

Д-р Вархеи Ёжеф: Выступление

Гартман Тибор: Выступление

Матлак Золтан: Подготовка в лесопромышленности к задачам после 1992 года

Д-р Тот Шандор: OMÉK '90

Обзор иностранных журналов

Новости Союза технических и научных обществ

Обзор отечественных журналов

Информация о подготовке инженеров-строителей специалистов деревянных конструкций

Новости нашего Общества

Приложение: Современные деревообрабатывающие машины — Фанеролущильные станки с телескопным шпинделем

353

354

357

363

366

368

375

378

379

379, 383

380

381

ÚJ!

ÚJ!

ÚJ!

BIOCOLOR FAFESTÉK-FAPÁC

A BIOCOLOR egy minden tekintetben korszerű faipari segédanyag.

Használata számos előnnyel jár:

- kémiai tulajdonságai révén a cellulózrostokra szorosan – kémiai úton – kötődik, megőrzi a fa természetes texturáját, nem tömíti a pórusokat
- csak természetes anyagokat tartalmaz, ezért sem a gyártó sem a felhasználó vonatkozásában nem kell egészségkárosító hatásokkal számolni, munkavédelmi szempontból igen előnyös (enyhén lúgos)
- hígítóként vizet (deszt., v. ioncserélt) lehet alkalmazni, mely gazdaságos, nem tűzveszélyes
- a kívánt színárnyalat hígítással állítható elő (max. 1:1 arányban)
- BIOFIX oldattal történő átkenéssel vízálló (vízzel lemosható) felület képezhető
- BIOSTAND-dal átvonva kültéri alkalmazása is lehetséges
- a bútoriparban használatos lakkokkal szükség esetén átvonható
- szórással, ecseteléssel, maratással is felvihető, egyenletesen színezi.

A festék antikdió, fenyőzöld és mahagónivörös alapszínekben kerül forgalomba.

Gyártja:

Forgalmazza:

MARKETING SZERVEZŐ IRODA
1036 Budapest,
Korvin Ottó u. 63.
Telefon: 168-5868

